

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

HET RECHT VAN VOORKOOP

Alhoewel, vaak zonder argumentatie, iedere wijziging aan de tradities van de Code Napoleon op een systematisch verzet schijnt te stuiten van onze rechtsbeoefenaars, lijkt het me duidelijk dat de sociaal-economische omwenteling, die zich de laatste anderhalve eeuw voltrok, ook langs wetgevende weg haar uitdrukking moet vinden.

Sociale groepen treden als dusdanig naar voor in het parlement en in de steeds wisselende verhoudingen van macht lukken zij er om beurten in bepaalde principes, die meestal de verwezenlijking moeten worden van verkiezingsbeloften, in wetteksten vast te leggen.

Professoren Savatier en Ripert heten dit : « une véritable renaissance du corporatisme ».

Deze wet is geen omwenteling. Heel wat ingrijpende teksten hebben in de loop der jaren het eigendomsrecht gewijzigd. Revolutionair zijn deze bepalingen evenwel voor iemand die heden ten dage nog zou zweren bij de onveranderlijkheid en heiligheid van de principes der jaren 1500.

Na de reeds lang unaniem aanvaarde creatie van rechten voor de handelaar-huurder konden wij ons aan wetgevend initiatief voor de landbouwer-huurder verwachten.

Ziehier het uiteindelijke resultaat na zeven jaar parlementaire voorbereidingen.

Het recht van voorkoop is de mogelijkheid door wet of overeenkomst toegestaan aan een bepaald persoon om een goed aan te kopen bij voorkeur op elk ander persoon.

De wet van 1 februari 1963 (Belgisch Staatsblad van 14 februari hieropvolgend) is tot stand gekomen naar het voorbeeld van wat elders bestond.

De Franse ordonantie van 17 oktober 1945 (gewijzigd 13 april 1946) heeft duidelijk haar sporen nagelaten in onze teksten.

Dadelijk dient hier evenwel aan toegevoegd dat onze wetgever rekening heeft gehouden met de uitgebreide Franse rechtsspraak terzake, zodat onze tekst, alhoewel eenvoudiger, minder hiaten vertoont.

Wij zullen trachten dit nader aan te duiden.

I. Algemeen principe

De wet van 1 februari 1963 (artikel 1) voorziet in

het algemeen het voorkooprecht ten voordele van de pachters van die landeigendommen die te koop worden gesteld (artikel 1778bis).

Dit voorkooprecht is van openbare orde en kan worden uitgeoefend ondanks allerhande andersluidende overeenkomsten.

Het kan niet worden afgestaan of overgedragen.

Hierop is slechts een uitzondering (analoog met de wet op de duur der landpachten). Bij notariële akte of bij verklaring afgelegd voor de vrederechter kan de pachter, doch enkel na het afsluiten van de pacht-overeenkomst, geldig afstand doen van zijn voorkooprecht. (art. 1778-septies - verwijst naar art. 1774 laatste lid).

II. Wat is een landeigendom ?

In de geest van de wet is bedoeld elk eigendom aangewend tot landbouwexploitatie. Het is de landbouwexploitant die men, bij eventuele verkoop, heeft willen bevoordelen.

Het volstaat niet dat een perceel grond uiterst goed voor land- of tuinbouw geschikt is. Er moet een aanwending zijn door de pachter en deze aanwending moet als dusdanig bedoeld zijn in de pachtovereenkomst.

Hieraan dienen, ten einde het begrip te vervolledigen, alle accessoria toegevoegd. Zowel gebouwen als materiaal en voorraden die zelfde bestemming hebben als de gronden en er één geheel mee uitmaken.

Het woord landbouwexploitatie begrijpt : landbouw, tuinbouw, (fruit, groenten, bloemen in of zonder serren), viskweek, doch steeds in de geest ener exploitatie.

Vetweiden verhuurd aan veehandelaars (die geen boerderij uitbaten) en gronden verhuurd aan boomkwekers of bosbouwers lijken mij niet tot deze qualificatie te behoren. Evenmin gronden verhuurd aan een industrie (bijvoorbeeld suikerbietteelt e.a.). Toch lijken mij bepaalde delen van een landbouwexploitatie die als dusdanig werden medeverhuurd doch aan dewelke door de pachter een uitgesproken handelsbestemming zijn gegeven (bloemenkweek of kerstbomen door de pachter rechtstreeks in winkels geleverd) medebegrepen in het begrip « landeigendom » samen

met al het overige en voorwerp van eventueel verkooprecht (Cas. Soc. 3 juli 1952 Rev. Ferm. 1952, 288).

Omgekeerd (ons steeds steunend op het principe: landbouwbestemming gegeven aan het voorwerp door de overeenkomst zelf tussen partijen) zullen lokalen die als privé-woning verhuurd en later als stallingen of boerderij-gebouwen aangewend worden niet als landgoederen aanzien worden, tenware de pachter een zelfs stilzwijgend afwijkend beding kan bewijzen.

Niet alleen de op zichzelfstaande landbouwexploitatie zal het voorwerp van deze wet uitmaken. Ook afzonderlijk verhuurde percelen of gebouwen, op voorwaarde dat de verpachting geschiedde met het oog op een landbouwexploitatie, vallen onder het recht van verkoop.

De wet voorziet bovendien uitdrukkelijk dat wanneer het te koop gestelde eigendom slechts een deel is van het gepachte goed, het recht van verkoop ook van toepassing is op dit deel (artikel 1778 quater al. 1).

Ook wanneer het gepachte goed slechts een deel is van het te koop gestelde eigendom is het recht van verkoop op dit deel van toepassing en dient de eigenaar dit deel afzonderlijk te koop aan te bieden (artikel 1778 quater al. 2 en 3).

Bij publieke verkoop is het duidelijk dat de samenvoeging der verschillende loten (verpachte of niet) mag voorzien zijn doch de samenvoeging tussen verpachte en niet verpachte of tussen aan diverse pachters verhuurde loten zal slechts mogelijk zijn indien de pachter zijn recht van verkoop niet heeft uitgeoefend.

Het aanbieden in publieke veiling in meerdere loten die aan zelfde pachter verhuurd zijn, blijft steeds mogelijk en ook de samenvoeging hiervan mag worden voorzien. Doch zowel vóór de afzonderlijke toewijzing als voor de toewijzing bij gehele of gedeeltelijke samenvoeging dient de pachter de faculteit te hebben zijn verkooprecht uit te oefenen.

Indien de pachter zijn intenties bij het afzonderlijk oproepen wil geheim houden kan hij rustig nadien zelf de samenvoeging vragen. In dit geval stelt zich het probleem of de pachter verplicht is de gebruikelijke 5 % of 10 % of het forfait dat, na akkoord, tussen verkoop houdende ambtenaar en verkopers wordt vastgesteld (vaak zelfs niet in het lastenkohier in concreto aangeduid doch wel voorbehouden aan de keuze van de verkoop houdende ambtenaar) in zijn bod te aanvaarden. Wij menen van wel. Hij heeft zijn recht van verkoop gehad bij elk lot en het niet uitgeoefend.

Indien hij gebruik wil maken van de samenvoeging die in het lastenkohier is voorzien, dient hij de andere voorwaarden van dit zelfde kohier verbonden aan deze faculteit, mee te aanvaarden.

III. Wat is een pachter?

1. Vooraf kan opgemerkt dat onze wetgever geen onderscheid maakt tussen een privaat-persoon-pachter en enige vorm van vennootschap-pachter. Beiden zijn pachter en beschikken ongetwijfeld over het recht van verkoop.

2. In principe is bedoeld: pachter zijn van het goed dat te koop wordt aangeboden.

Een pachter en dus een rechthebbende (behoudens de verder genoemde uitzonderingen) is diegene die een regelmatige pachttitel, zelfs mondelinge, bezit.

3. Alle feitelijke bezitters (loutere gedogenheid, bewinning zonder enige vorm van pachtprijs) zijn uitgesloten.

Ook landbouwers-eigenaars die, in ruil, van mekaar

een perceel bewerken worden niet als pachters bedoeld.

4. Ingeval verschillende pachters samen (gemeenschappelijk) eenzelfde landgoed huren kan het recht van verkoop slechts worden uitgeoefend mits geschreven akkoord van allen en dan door een of meerdere van hen naar hun vrije keuze. Hun onenigheid, zoals hun stilzwijgen of afwezigheid (zie verder) zal als weigering van het aanbod gelden.

Ingeval na overlijden van de oorspronkelijke pachter de verpachter niet weet welke erfgenaam of erfgenamen de exploitatie voortzetten kan hij als zodanig beschouwen diegene der erfgenamen die de laatste pacht betaalde of, bij ontstentenis van betaling, diegene der erfgenamen die hun wettelijke woonplaats hebben in de zetel van het bedrijf van de overleden pachter (artikel 1778 ter § 3).

Noteer evenwel dat dit laatste wetsartikel enkel een formeel probleem oplost namelijk aan wie de verpachter moet betekenen ingeval hij, na grondig onderzoek, niet weet wie de overleden pachter opvolgt. Dit artikel sluit niet in dat ook de betekende(n) het recht van verkoop bezitten. Inderdaad is het niet omdat iemand bijvoorbeeld de laatste pacht kwam voldoen dat deze de pachter-titularis van het bedrijf is of zelfs niet één der mede-pachters. Hij kan de broeder zijn, hiermede belast en werkzaam in het bedrijf met broeder of moeder die bedrijfsleid(st)er is en in sommige gevallen (denk bijvoorbeeld na uitoefening van de wet op de kleine nalatenschappen van 16 mei 1900) alléén pachter of, in andere gevallen, medepachter en dan slechts gerechtigd na onderling akkoord (artikel 1778 ter § 3).

Wie dus rechthebbende blijft is een feitelijke kwestie totaal onafhankelijk van artikel 1778 ter § 3. Bij discussie zal de bevoegde rechter souverain oordelen.

Het zou, mijns inziens, vooral in geval van twijfel, zoals in het aangehaalde voorbeeld, voorzichtig zijn doch het is steeds toegelaten aan de eigenaar-verpachter zijn aanbod te doen onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat bij eventueel aanvaarden, de beweerde rechthebbende zijn recht van verkoop zal bewijzen. (Cas. Soc. 12 november 1949 — Bull. Cas. 1949 III nr. 1033 pag. 1141).

IV. Verkoop uit de hand

Principe

De eigenaar mag (art. 1778 ter) een landeigendom slechts uit de hand verkopen aan een derde, nadat hij de pachter de mogelijkheid bood zijn recht van verkoop uit te oefenen. Hij is verplicht én prijs én voorwaarden van verkoop mede te delen mits inachtnaam van de vormvereisten hierna uiteengezet.

Deze notificatie geldt als aanbod van verkoop, zodat bij aanvaarding binnen de dertig dagen door de pachter en mits inachtnaam van zelfde vormvereisten, de verkoop geldig tussen partijen te voltrekken. Dit van zodra de aanvaarding door de pachter ter kennis is gekomen van de eigenaar.

Bespreking

1. Uit de tekst blijkt duidelijk dat de eigenaar niet door zijn aanbod gehouden is zolang de pachter niet heeft aanvaard. Hij kan dit steeds wijzigen of aanvullen. Bij aanvaarding kan noch eigenaar noch pachter eenzijdig ook maar iets wijzigen.

Teneinde het traditioneel konflikt in de rechtsleer tussen de emissie-theorie en de vernemingstheorie

uit te schakelen bepaalde de wetgever uitdrukkelijk dat het kontakt niet tot stand komt wanneer de pachter zijn akkoord verzendt of laat betekenen maar slechts op het ogenblik dat de eigenaar er, na ontvangst, kennis van neemt.

2. Het is wel verwonderlijk dat de wetgever, in het nieuwe artikel 1778 ter, verwijst naar het algemeen artikel 1583 B.W.B. en niet naar het specifiek toepasselijk artikel 1589 B.W.B.

3. Wat bedoelt de wetgever door de kennisgeving van « *prijs en voorwaarden* » van het aanbod?

Is het noodzakelijk een projekt van onderhandse verkoopsovereenkomst of van verkoopakte op te stellen en deze over te maken aan de pachter?

Alhoewel zodoende eventuele detailmoeilijkheden worden uitgesloten lijkt de wetgever dit formalisme niet op te leggen. Hij eist duidelijk de opgave van prijs al kan deze gedaan worden per vierkante meter, per hektare of in blok met daarnaast de mededeling der voorwaarden.

Omtrent dit laatste punt zou discussie mogelijk zijn. Het is evenwel duidelijk dat enkel de bijzondere voorwaarden van de eventuele verkoop dienen vermeld en niet de algemene verkoopvoorwaarden door wet of gewoonten vastgelegd, tenzij men hieraan iets zou willen wijzigen. (Cas. Soc. 17 oktober 1952 D. 1952 J. 85 met nota van Prof. Savatier).

Zo is het overbodig uitdrukkelijk te verwijzen naar wet en gewoonte of te stipuleren dat de koopprijs kontant dient betaald (Cas. Soc. 8 juni 1931 D. 1952 J. 85), dat de aktekosten ten laste zijn van de koper (Cas. Soc. 15 février 1951) of dat de onroerende voorheffing gebaseerd op het kadastraal inkomen van de datum af der akte zal ten laste zijn van de koper.

Kortom de eigenaar dient naast de prijs de speciale bedingen van zijn aanbod mede te delen en ook eventuele afwijkingen van gemeen recht of gewoonten (nota van Prof. Savatier voormeld) zonder dat het noodzakelijk blijkt een volledig projekt van verkoopsovereenkomst of verkoopakte te betekenen.

Ongetwijfeld dienen bijvoorbeeld belangrijke erfdoelbaarheden of lasten die het eigendom bezwaren, en die in zijn eigen titel voorkomen, medegedeeld door de verpachter.

V. Openbare verkoop

Principe

Bij openbare verkoop is de instrumenterende ambtenaar gehouden ten minste vijftien dagen te voren aan de pachter kennis te geven van plaats, dag en uur van de verkoop.

Hij dient bij het einde van de opbieding en vóór de toewijzing in het openbaar de vraag te stellen of de pachter of zijn schriftelijk gevolmachtigde zijn recht van voorkoop wenst uit te oefenen tegen de laatst geboden prijs.

In geval van weigering, afwezigheid of stilzwijgen van de pachter wordt de verkoop voortgezet.

In geval van herverkoop ten gevolge van de uitoefening van het recht van hoger bod (opbod moet dezelfde kennisgeving acht dagen te voren aan de pachter worden gedaan en dezelfde vraag in het openbaar gesteld bij de zitting van herverkoop).

Bespreking

1. Ditmaal is er een fundamentele afwijking van het Franse stelsel zonder dat dit een verbetering betekent. Wel integendeel!

Artikel negen der genoemde Franse ordonnantie kent de pachter een termijn toe van vijf dagen na de toewijzing om zijn recht van voorkoop uit te oefenen en door notificatie aan de instrumenterende ambtenaar, zich in de plaats te stellen van de toegewezen koper. Deze vorm van substitutie leek mij de eenvoudigste oplossing en dit zonder misverstand of ernstige moeilijkheden.

De Belgische tekst is eerder gebrekkig geformuleerd. Men spreekt van de verkoop « voortzetten » terwijl eenvoudig toewijzen is bedoeld. Dit zou de indruk kunnen laten dat nog hogere biedingen mogelijk zijn, quod non.

Een tweede en grotere onnauwkeurigheid volgt uit deze tekst: Het is niet duidelijk of de verkopers door de instrumenterende ambtenaar de mogelijkheid hebben de pachter stelling te laten nemen, betreffende zijn recht van voorkoop en daarna al of niet de verkoop in te houden. Dit blijkt een uitstekend middel om te weten te komen of er mogelijkheid bestaat om later op hogere basis met de pachter te onderhandelen en kan steeds, wanneer de pachter positief reageert, een reden worden tot inhouden.

De Franse tekst sluit dit alles uit.

Het zou te eenvoudig zijn deze moeilijkheid te willen beantwoorden met de stelling dat alles een kwestie van goede trouw is, als men weet dat zelfs de verkoophoudende ambtenaar bij vrijwillige verkoop en zelfs bij gedwongen verkoop niet kan toewijzen zonder het akkoord der voerzoeker(s) en dat de verzoekers geen kwade trouw kan verweten worden, indien zij door het mechanisme van de verkoop zelf de hoogste prijs betrachten.

Mijns inziens is het de verkoper ongetwijfeld toegelaten, na het stellen van de vraag, toch nog in te houden.

Deze wet heeft de verkoper het recht ontnomen aan een onbepaald iemand te verkopen zonder de pachter een voorkooprecht te geven. Deze wet heeft de eigenaar niet zijn recht ontnomen aan om het even wie — de pachter inbegrepen — de verkoop te weigeren om gelijk welke persoonlijke redenen en zelfs zonder reden.

Het is enkel bij verkoop dat de pachter rechten heeft. Niet bij niet verkoop.

Het ware wenselijk dat de verkoophoudende ambtenaar kan toewijzen onder de opschorsende voorwaarde van de uitoefening door de pachter van zijn recht van voorkoop. Dit lijkt mij evenwel regelrecht in te gaan tegen de tekst van de wet die van openbare orde is en spreekt van « voortzetten » van de verkoop. Een notaris kan dus de Franse wet niet in de praktijk toepassen, al ware dit de goede formule!

2. Een probleem dat in Frankrijk veel rechtspraak maakt was het uitoefenen van het recht van opbod door de laatste bieder die uitgeschakeld werd door de pachter die zijn recht van voorkoop uitoefende bij de eerste toewijzing gehouden onder de opschorsende voorwaarde van opbod.

Het Belgisch systeem laat hieromtrent geen twijfel, de laatste bieder is nooit koper geweest daar aan hem niet werd toegewezen. Zelfs in het Franse stelsel besluit men « l'adjudicataire qui a perdu cette qualité du fait de la déclaration de préemption, est dès lors devenu un tiers par rapport à la préemption et se trouve désormais en droit de surenchérir ». (Soc. 5 jan. 1951 D. 1951 II 348).

Er is dus geen sprake van opbod na zichzelf.

3. Blijft nog enkel te betreuren dat bij wettelijke

verkoopingen onder voorbehoud van opbod het recht van voorkoop kan worden toegepast.

Beide principes zijn toch zo moeilijk te verenigen. Het lijkt mij belangrijker bijvoorbeeld in een verkoping ingevolge failliet, de hoogste prijs te bekomen dan wel enig voorkeurrecht toe te staan en dit zelfs doordat een vastberaden liefhebber in bieding gaat tegen de pachter en deze twee de prijs ver boven het normale brengen. Deze eventualiteit lijkt me, door het recht van voorkoop, sterk beperkt.

Een zelfde redenering kan gemaakt worden ingeval van verkoop bij dadelijke uitwinning en na onroerend beslag zeker zolang, in deze gevallen, de prijs de totaliteit der schuldverordeningen niet dekt, zou, mijns inziens de pachter moeten verplicht zijn mee te bieden wil hij kunnen kopen.

VI. Vormvereisten

Principe

Elke vereiste kennisgeving zowel bij verkoop uit de hand als bij publieke verkoop, moet, op straf van nietigheid, geschieden *ofwel* bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs *ofwel* bij deurwaardersexploot (artikel 1778 ter § 5).

Ingeval er verschillende gemeenschappelijke (art. 1778 ter § 3) of afzonderlijke pachters zijn of ingeval het gepachte goed aan verschillende mede-eigenaars toebehoort moet deze kennisgeving, op straf van ongeldigheid, van de verschillende eigenaars uitgaan (art. 1778 ter § 4) en de aanvaarding aan allen worden betekend en dient ook het aanbod aan de verschillende exploitanten worden betekend.

In geval van aanvaarding door gemeenschappelijke pachters kunnen deze zich akkoord stellen, zoals hoger gezegd, voor de uitoefening van hun recht.

Bespreking

1. Andermaal heeft de wetgever de aangetekende brief (met ontvangstbewijs) gelijkgeschakeld met een deurwaardersexploot. Dit lag in de lijn der verwachtingen na voorgaanden in andere recente wetgevingen.

Toch zijn er nadelen aan het systeem en aan de tekst der wet.

Bij verkoping uit de hand is de verkoop tussen verpachter en pachter tot stand gekomen overeenkomstig artikel 1583 zodra de aanvaarding door de pachter « ter kennis » is gekomen van de eigenaar, aldus de tekst (artikel 1778 ter § 1 tweede alinea).

Quid, ingeval de verpachter weigert de gezegde brief in ontvangst te nemen? De dienst der posterijen zal de kwetsieuze brief verschillende dagen ter beschikking houden en hem, bij niet afhalen door de bestemmeling (en dit is mijn onderstelling) terugzenden aan de verzender.

Beweren dat er nu toch een verkoop zou zijn is al te lichtzinnig.

Inderdaad welke is de inhoud van de brief? En zelfs al houdt de brief een rechtsgeldige aanvaarding in, dan is deze ongetwijfeld niet ter kennis gekomen van de verpachter-eigenaar en is er dus niet voldaan aan artikel 1778 ter § 1 tweede alinea.

Een deurwaardersexploot blijft te verkiezen teneinde een minimum van zekerheid te hebben.

2. Totaal onbegrijpelijk is de tekst van artikel 1778 ter § 5 waar deze de kennisgeving door de pachter van zijn akkoord met het aanbod « nietig » verklaart

indien ze niet geschiedt bij deurwaardersexploot of bij gezegd aangetekend schrijven.

Mijns inziens volstaat een eenvoudige brief en zelfs een mondelinge mededeling om een verkoop tot stand te zien komen. Inderdaad blijft artikel 1583 B.W. waarnaar in deze wet wordt verwezen zijn volle draagkracht behouden. Al de voorwaarden kunnen vervuld zijn op burgerlijk gebied. De kwestie van eventuele bewijsvoering kan buiten beschouwing gelaten, want deze stelt zich altijd bij betwisting door de eigenaar en de moeilijkheid hieromtrent wijzigt geenszins iets aan het principe.

Mijns inziens is de verkoop even geldig, doch niet steunend op artikel 1778 ter, doch op het oude en beproefde artikel 1583 dat niet werd afgeschaft. Er kan wilsovereenkomst zijn tussen partijen over al wat nodig is tot verkoop ook zonder « aangetekende brief » of « deurwaardersexploot ».

De inlassing « op straf van nietigheid » in artikel 1778 ter § 5 is wel zeer ongelukkig. De Franse wet schrijft in hare artikels 6 en 7 wel de aangetekende brief voor met ontvangstbewijs, doch niet op straf van nietigheid. Het is enkel een gemakkelijk bewijs bij betwisting (Cas. Soc. 27 juli 1951 D. 1952 J. 164). Dit is de enige logische houding.

Waarom moet een overeenkomst tussen partijen (want die is er) die geen enkel belang miskent of schendt « nietig » zijn omdat de kennisgeving niet formaliter geschiedt?

VII. Sankties (art. 1778 *quinquies*)

Indien een verkoop werd afgesloten met miskenning van het recht van voorkoop van de pachter heeft deze laatste een dubbele keuze:

A. Hij kan zijn recht opvorderen en zich in de plaats van de koper doen stellen mits betaling van dezelfde prijs en naleving van zelfde aan de eerste koper reeds opgelegde voorwaarden.

In dit geval moet de vordering gelijktijdig tegen de verkoper en de eerste koper worden ingesteld, zelfs indien het goed reeds verder zou zijn verkocht. De eis dient op straf van niet-ontvankelijkheid als randmelding ingeschreven op het hypotheekkantoor van de ligging van het goed, bij de overschrijving van de betwiste titel (de wet zegt simplistisch akte, kan ook een vonnis zijn) en, in voorkomend geval, bij de overschrijving van de laatste titel die omtrent dit goed werd overgeschreven.

Alhoewel de tekst gebrekkig is, lijkt het de bedoeling te zijn dat, op straf van niet-ontvankelijkheid van de vordering, deze als randmelding dient aangebracht:

1) bij de betwiste titel (van welke aard deze ook is) indien deze titel reeds ter overschrijving werd voorgebracht (welke overschrijving best nog niet kan gebeurd zijn en waarop zeker niet moet gewacht worden vooraleer de eis in te leiden).

2) bij de laatst overgeschreven titel (een andere dan voormelde): a) ingeval, zoals sub 1° gezegd, de betwiste titel niet is overgeschreven.

b) ingeval de betwiste titel wel werd overgeschreven doch het goed sedertdien opnieuw werd overgedragen en deze titel op zijn beurt werd overgeschreven. Het zou trouwens voorzichtig zijn, alhoewel niet voorgeschreven, de randmelding aan te laten brengen bij al de overgeschreven titels, indien het goed, sedert de betwiste rechtshandeling, meermaals werd overgedragen (wat best mogelijk is... er kan eventueel bijna twee jaar verlopen zijn).

De in-de-plaats-gestelde pachter betaalt aan de koper de prijs terug die deze heeft betaald (essentieel bij een in de plaatsstelling).

De wettekst vervolgt: «Hij is slechts gehouden tot de verplichtingen die voor de koper voortvloeien uit de authentieke akte van verkoop en tot de lasten waarin deze heeft toegestemd voor zover die lasten zijn ingeschreven of overgeschreven vóór de inschrijving van zijn eis».

Vooreerst schijnt deze vorm van subrogatie (althans betreffende de plichten van de eerste koper) niet noodzakelijkerwijze volledig te zijn. De tekst is hieromtrent zeer duidelijk. De koper is niet gehouden tot die verplichtingen die bestaan naast het betalen van de koopprijs indien de betwiste titel niet werd overgeschreven voor de inschrijving van zijn vordering. Het schijnt dus absoluut de bedoeling van de wetgever niet te zijn dat de rechter, souverain oordelend, bepaalde verplichtingen kan weglaten die bijvoorbeeld verplichtingen intuitu personae zijn of die als frauduleus gestipuleerd en als té bezwarend zouden worden aanzien.

Dit (volgens artikel 8 der Franse ordonnantie) ware nochtans de goede oplossing geweest.

Het is inderdaad niet denkbeeldig dat de verkoper en eerste koper in onderling akkoord bepaalde bedingen in de titel zouden doen inlassen die het de pachter onmogelijk zouden maken zelf in te kopen, zodat hij zich zou moeten tevreden stellen met de voorziene schadevergoeding (zie verder). Een gewoon onderhands stuk zou volstaan om deze speciale bedingen niet van toepassing te maken tussen de kontraktanten zodat de pachter bedrogen zou worden.

Dit heeft de wetgever willen beletten doch in de plaats van de rechter hieromtrent een vrij beoordelingsrecht te geven is hij tegelijkertijd:

a) én veel te ver gegaan. Al de verplichtingen van de betwiste aankoop vallen weg, of, om tekstueel te zijn, de pachter-koper is er niet toe gehouden (onder voorbehoud der gestelde formele voorwaarde). Waar blijven we dan met die servitude-bepalingen die het goed reeds vroeger bezwaarden en noodzakelijkerwijze in de akte of het vonnis werden opgenomen?

Hier is nochtans geen fraude. Men zou integendeel moeten aksentueren: het kon of kan niet anders. Hij is er niet toe gehouden zegt de wetgever (mits het gezegd en enkel formeel voorbehoud der overschrijving).

b) én niet ver genoeg in de zin van totaal ondoeltreffend. Inderdaad bij bepaald frauduleuse bedoeling de pachter te benadelen zou het volstaan dat de titel onmiddellijk ter overschrijving wordt aangeboden en de koper zal er door gehouden zijn wanneer zijn vordering nadien wordt ingesteld en in rand gemeld.

Het is duidelijk dat de wetgever zijn doel niet heeft bereikt en integendeel door zijn tekst zowel persoonlijke als zakelijke verplichtingen schijnt te willen uitschakelen voor de pachter die wil inkopen indien, moet het nog herhaald, zijn eis vooraf werd ingeschreven ten bevoegd hypotheekkantoor.

Bij inwilliging van de vordering tot subrogatie verweist de rechter partijen voor het verlijden van de akte naar een notaris.

Partijen hebben het recht deze zelf aan te duiden en enkel bij ontstentenis daarvan zal de rechter zelfs ambtshalve een notaris aanwijzen. De wettekst geeft in feite dit vrije recht ook aan de rechter bij onenigheid omtrent de keuze, al menen wij dat de rechter in dit geval de notaris van de pachter-koper zou dienen aan te duiden als houder van de minuut, met tussenkomst

van de notaris voorgesteld door de verkopers. Dit zou in de lijn liggen der gewoonten in het notariaat.

De notaris heeft geen nieuwe verkoopakte te verlijden doch een akte van subrogatie.

B. De pachter kan ook in plaats van zijn recht van voorkoop op te vorderen, de verkoper in schadevergoeding dagvaarden.

Zijn schade wordt wettelijk en forfaitair vastgesteld op 20 ten honderd van de koopprijs.

Bovendien kan de eerste koper die te goeder trouw was, een schadeloosstelling vorderen op basis van artikel 1630. Hier spelen bewijs van schade en appreciatie van de rechter.

De pachter wordt geacht in zijn belangen te zijn geschaad:

a) bij openbare verkoop wanneer de notaris heeft nagelaten 1° ofwel: de pachter de verkoop te betekenen; 2° ofwel: de pachter of zijn gevolmachtigde, vóór de definitieve toewijzing, de vraag te stellen of hij gebruik wenst te maken van zijn voorkooprecht tegen de laatst geboden prijs.

b) bij verkoop uit de hand, wanneer: 1° de pachter de formele kennisgeving niet werd betekend; 2° een verkoop werd afgesloten tegen een lagere prijs of gunstiger voorwaarden dan de laatste welke werden betekend aan de rechthebbende en dit zonder dezes instemming; 3° de verkoop werd afgesloten vóór dat de termijn van dertig dagen waarover rechthebbende beschikt, na kennisgeving, om van zijn recht gebruik te maken om het aanbod te aanvaarden, tenzij er een onbetwistbare afwijzing was vóór het verloop van deze termijn.

Dit laatste is niet door de wet voorzien.

Ten onrechte zou men toch kunnen beweren dat, zelfs indien de pachter bijvoorbeeld door deurwaardersexploot het aanbod weigerde, hij nog gedurende de wettelijke termijn van dertig dagen (te rekenen vanaf het aanbod) op zijn weigering zou kunnen terugkomen.

Voorstanders van deze laatste stelling die zich steunen op artikel 1778 septies dienen er op gewezen dat dit artikel enkel spreekt van een «overeenkomst» die «vooraf» wordt gesloten.

«Vooraf» beduidt het verzaken «a priori» of «in 't blinde weg» van zijn recht tot voorkoop.

Hier gaat het om een bepaald en konkreet aanbod.

De pachter kan dit, mijns inziens, even geldig weigeren door dit expliciet te doen (deurwaardersexploot of de vereiste brief) als impliciet (niet antwoorden).

De huidige tekst die daaromtrent zwijgt wijzigt helemaal niets aan het gemeen recht. Wanneer de weigering expliciet is kan de verkoop aan een derde rechtsgeldig plaats hebben.

Stelt zich andermaal het reeds behandelde probleem: Quid in geval de pachter zijn niet aanvaarding per gewone brief of zelfs mondeling meedeelt aan de verkoper? (zie hoger).

De vordering tot naasting en indeplaatsstelling en deze tot schadeloosstelling verjaren binnen de drie maand na de publieke toewijzing en binnen de drie maand, ingeval van verkoop uit de hand, na kennisgeving door de instrumenterende ambtenaar die hier toe verplicht is binnen de maand na registratie, zoniet twee jaar na de overschrijving van de titel op het betreffende hypotheekkantoor.

De verkoophoudende ambtenaar dient, bij verkoop aan een niet-pachter, aan de pachter de verkoop te laten kennen bij deurwaardersexploot of aangetekend schrijven met ontvangstbewijs. Hij laat kennen: datum prijs, voorwaarden, identiteit van koper. Een volledige kennisgeving van de akte is niet vereist.

De pachter verliest patent alle rechten indien hij in de akte van verkoop (die zijn recht van voorkoop mis- kent) tussenkomt.

In dit geval stemt hij er inderdaad in toe, na preciese kennisneming van prijs en voorwaarden, dat een derde het goed koopt.

Door tussenkomen begrijp ik niet alleen het uitdrukkelijk verzaken in de akte (dit volgt uit de wet) maar evenzeer een andere welkdanige tussenkomst.

Onderstellen wij bijvoorbeeld dat de vrouw van de pachter medeverkoopster is en gehuwd onder een stelsel van een bepaalde gemeenschap, de man-pachter tussenkomt als hoofd en beheerder van de gemeenschap. Dit includeert, na volledige en preciese kennis van prijs en voorwaarden uit de akte, zijn volwaardig akkoord.

A fortiori wanneer de pachter zelf mede-eigenaar is.

Dit argument kan nog worden verstrekt door de verplichting, die de pachter-medeverkoper heeft, als verkoper, tot vrijwaring van zijn koper tegen elke persoonlijke storing in het genot van deze nieuwe koper.

Dit principe van gemeenrecht blijft behouden.

Is de pachter-gesubrogeerde gehouden tot het betalen van de aktekosten en eventuele plankosten die de eerste koper betaalde?

Er is een duidelijke en uitdrukkelijke wettekst: « De koper is gehouden tot de verplichtingen van de oorspronkelijke koper en neemt de lasten over waarin deze had toegestemd (1778 quies § 3).

Werd er verkocht « aktekosten ten laste van de verkoper » dan heeft hij evenmin als de oorspronkelijke koper aktekosten of plankosten te betalen. Normaal zijn de aktekosten in de akte zelf als ten laste van de koper gestipuleerd en dient de gesubrogeerde deze te rembourseren aan de eerste koper wiens verplichtingen hij overneemt.

De voorbereidende werken (senaat 1961-62 nummer 196) affimeren foutief dat de pachter het bedrieglijk inzicht dient te bewijzen in zijn vorderingen.

Niets is minder waar. De wet is van openbare orde en de pachter put zijn rechten uit de teksten zonder dat hieraan kan worden geraakt.

De pachter kan steeds de toepassing vorderen ook bij goede trouw of onwetendheid van de overtredders.

VIII. Verbod van vervreemding en verpachting.

De pachter die gebruik heeft gemaakt van zijn voorkooprecht bij de aankoop van een goed, mag dit zelfde goed gedurende een termijn van vijf jaar noch vervreemden, noch in pacht of exploitatie geven aan een derde, tenzij:

a) aan volgende naaste familieleden: ascendenten of descendenten, echtgenoot, aangenomen kind, broeder, zuster, schoonbroeder, of schoonzuster, neef of nicht,

b) de vrederechter hem voorafgaandelijk vrijstelling van dit verbod verleent op grond van ernstige redenen.

Bij overtreding van deze bepaling zal hij aan de verkoper een schadevergoeding moeten betalen van twintig procent van zijn aankoopsprijs. De oorspronkelijke eigenaar moet noch de hoe grootheid der schade noch enig bedrieglijk inzicht bewijzen.

IX. Uitgesloten van het recht van voorkoop

In volgende gevallen (art. 1778 sexies) heeft de pachter geen recht van voorkoop op het door hem gepachte goed:

1) Indien het goed niet geëxploiteerd wordt door hem persoonlijk, ascendenten, descendenten, echtge-

noot, aangenomen kind, broeder, zuster, schoonbroeder of schoonzuster, neef of nicht. Een administratieve direktie lijkt me te volstaan om te exploiteren.

2) Indien de verkoop plaats heeft aan personen die in een zelfde familieverband staan met de eigenaar of een der mede-eigenaars als deze welke werden opgesomd sub 1° in hun familieverband met de pachter.

Ook bij verkoop aan ascendent of descendent van de echtgenoot van de eigenaar of een der mede-eigenaars.

Deze uitzondering bestaat niet:

a) wanneer de pachter zelf echtgenoot, aangenomen kind, of bloedverwant van de eerste graad in opgaande of nederdalende lijn is van eigenaar of van een der mede-eigenaars.

b) wanneer de pachter zelf bloedverwant of aanverwant is van eigenaar of van een der mede-eigenaars in dezelfde of nadere graad dan de koper.

3) bij verkoop aan een openbaar bestuur, openbare instelling of instelling van openbaar nut op voorwaarde dat de aankoop bestemd is om tot algemeen nut te worden aangewend.

4) bij verkoop mits beding van het grootste deel van de koopprijs in de vorm van lijfrente.

5) bij verkoop (afstand) van een aandeel aan een mede-eigenaar. Bij mede-erfgenamen wordt hier elke vorm van verdeling bedoeld. Art. 883 B.W.B. zou niet anders dulden. Deze uitzondering is slechts de logische toepassing van het algemeen principe van het declaratief karakter der rechtshandeling van afstand. Niet enkel principieel kan het niet anders, ook praktisch zouden er moeilijkheden zijn daar een verdeling of afstand (toebedeling) niet noodzakelijk een prijs includeert (en zelfs meestal niet) zodat het de pachter niet mogelijk zou zijn een « zelfde » prijs te betalen.

Zoals artikel 883 is deze uitzondering van toepassing op de verdeling van elke onverdeelde boedel:

6) wanneer een verkoopbelofte bestaat met vaste dagtekening vóór het aangaan van de pacht en deze wordt aanvaardt door de beneficiaris.

7) indien de pachter opzegging heeft gedaan.

8) ingeval van art. 1774 § 2, III en art. 1774 § 3.

Daar het hier slechts om een overname van opsomming gaat uit de reeds lang bestaande pachtwetgeving treden we niet in detail.

Toch vragen we ons af waarom geen recht van voorkoop zou bestaan in het geval voorzien bij art. 1774 § 3, 5°? De weigering is totaal ongegrond. Bovendien kan het inlassen van art. 1774 § 3, 6° slechts zin hebben indien bedoeld is dat de onderhuurder geen recht van voorkoop zou hebben. Is dit wel bedoeld?

In geval van regelmatige onderverhuuring ondertstellen we een schriftelijke toestemming van de eigenaar-verpachter (art. 1717). Waarom zou dan de onderverhuurder uitgesloten zijn? En toch is het zo...

9) Volledigheidshalve zou ik er willen aan toevoegen dat de wet slechts handelt over de verkoop van *eigendom* zodat, mijns inziens, het vestigen van het recht van erfpacht, opstal of enig vruchtgebruik geen recht geeft aan de pachter.

Evenmin zal de pachter enig voorkooprecht kunnen inroepen bij inbreng in vennootschap of bij ruiling.

Mag ik doen opmerken dat de Franse « Conseil supérieur du Notariat » een project van nieuw statuut heeft uitgewerkt (Bulletin du Conseil supérieur du Notariat; decembre 1952 pag. 796-bis en volgende) waarin ook de toepasselijkheid voorzien wordt voor akten die een einde stellen aan een onverdeeldeid (welke ook haar oorzaak weze) en ruiling (zelfs mits

opleg indien deze laatste geen vastgestelde belangrijkheid overtreft).

X. *Rechtsbevoegdheid ratione materiae*

De vrederechter is bevoegd, in laatste aanleg, tot een bedrag van 2.000 F en, in eerste aanleg, welke ook het bedrag van de vordering weze, om kennis te nemen van alle geschillen betreffende de uitoefening

van het recht van voorkoop zoals ingesteld door deze wet (Art. 2).

Op straf van niet ontvankelijkheid dient vóór elke vordering een poging tot verzoening bij de vrederechter betracht (art. 3 verwijst naar art. 59 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging).

Richard CELIS
Notaris te Antwerpen.

Contractueel patrimonium. — Enkele beschouwingen in verband met de jongste rechtspraak terzake monopolie van invoer en verkoop

Het Hof van Cassatie heeft het absolute beginsel verworpen volgens hetwelk een derde ertoe gehouden is zich te onthouden bepaalde produkten in te voeren en te verkopen waarvan het hem bekend is dat een handelaar het invoer- en verkoopmonopolie van een medecontractant verkregen heeft (1).

In de praktijk schijnt het zwaartepunt momenteel dan ook te moeten gelegd worden op de oneerlijke gebruiken in zake koophandel waarmee de derde dit monopolie moet geschonden hebben; de uitslag zal vooral afhangen van de wijze waarop de derde zich de goederen heeft aangeschaft en van de verbintenissen door de producent opgelegd aan zijn kopers. De contractuele clausules welke de partijen binden zouden beslissend kunnen zijn (2). Dit laatste element is belangrijk en schijnt wellicht het contactpunt te kunnen zijn tussen de uiteenlopende opvattingen t.o.v. voormelde rechtspraak.

Het is duidelijk dat niet elk door de partijen als monopoliecontract van invoer en verkoop bestempeld contract als dusdanig door de derde en door de rechter die er over te oordelen heeft, zal dienen aanzien.

Vooraleer te onderzoeken welke gevolgen dit feit (3) voor derden eventueel meebrengt is het logisch na te gaan wat juist de inhoud van het contract kan zijn dat men de derde tegenstelbaar wil maken.

Gezien voorgehouden wordt dat dit recht van alleenverkoop deel uitmaakt van het «contractueel patrimonium» ten zelfde titel als de andere bestanddelen van het patrimonium van het individu (4) is het noodzakelijk de juiste inhoud te kennen van het te beschermen patrimonium. Immers de miskenning ervan brengt toepassing mee van de beginselen welke art. 1382 beheersen (5) voor sommigen zelfs toepassing van het K.B. van 23 december 1934 (6), dat nochtans een eerder strafrechtelijk karakter heeft (7).

Het dient vooreerst nauwelijks aangestipt dat voor derden het patrimonium van de zgn. monopoliehouder niets nieuws bevat indien het contract onwettig moest zijn (8).

Met bindende verdragsregels dient eveneens rekening gehouden (9).

Diegene die een monopoliecontract verleent kan niet meer rechten afstaan dan hij er heeft (10). Heeft iemand aldus de vrije verkoop van zijn produkten toegestaan in landen waar en waartussen handelsverkeer bestaat, dan kan hij, deze produkten nog in de handel zijnde, geen echt monopolie toestaan, evenmin als hij geen monopolie kan toestaan voor een bepaalde streek wanneer hij toelaat dat onrechtstreeks zijn produkten er kunnen verkocht worden door bij voorbeeld de nodige beperkingen niet op te leggen aan zijn afnemers.

Het arrest van het Hof van Beroep van Gent van

4 juni 1959 (11) bepaalt o.m. «dat de rechten en de houding van de Duitse firma bij wie appellanten zich de litigieuze produkten aanschaffen, ter zake onverschillig zijn; dat de vraag niet is of deze firma de litigieuze produkten naar België mocht exporteren, maar alleen of appellanten ze mochten invoeren en verkopen met miskenning van geïntimeerde's invoer- en verkoopmonopolie voor België».

Men kan zich afvragen of hier niet een zekere tegenstrijdigheid in ligt. Is het niet essentieel vooraleer de bescherming aan een monopolie te verlenen, na te gaan of het wel degelijk een monopolie is. Zo deze Duitse firma het recht heeft de goederen in België in te voeren omdat haar geen beperking zou zijn opgelegd, kan hier o.i. moeilijk sprake zijn van een monopolie.

Het arrest steunt weliswaar op de verklaringen van de Deense «Scandinavian Packing Cy» fabrikant, waarbij deze verklaart «that Maison Holvoet, Olsene, are Our Sole Agents for Belgium» en dat belanghebbende haar enige vertegenwoordiger is voor de invoer en verdeling in België van haar eierverpakkingen en dat geen andere firma het recht heeft nieuwe of occasieverpakkingen van hun merk in België in te voeren of te verkopen.

Zijn deze loutere verklaringen het bewijs dat belanghebbende in feite het exclusiviteitsrecht bezit. Dit exclusiviteitsrecht is fel betwistbaar wanneer blijkt dat aan een vreemde afnemer geen enkele beperking zou zijn opgelegd.

Men kan aannemen dat een producent het recht heeft bepaalde goederen aan het vrij verkooprecht te onttrekken (12). Dat recht bezit hij echter niet t.o.v. die goederen welke hij voordien aan eenieder heeft toevertrouwd noch t.o.v. de goederen welke hij gelijktijdig aan anderen toevertrouwt zonder hen enige beperking op te leggen (13).

In deze omstandigheden is, ten gevolge wellicht van zijn eigen nalatigheid, het patrimonium van de producent verlamd en bezit hij de rechten niet meer om het monopolierecht van invoer en verkoop af te staan.

De producent kan slechts de verbintenis aangaan zelf in een bepaalde streek aan geen andere persoon te leveren zonder te kunnen garanderen dat er geen produkten van hem zullen verkocht worden. Hier kan de met hem contracterende partij geen gewag maken van een echt monopolierecht van invoer en verkoop en aldus dezelfde rechten tegenstelbaar maken en doen eerbiedigen welke iemand kan doen gelden die een volledig monopolierecht in zijn contractueel patrimonium ontving.

In zijn conclusies voor het arrest van Cassatie van 17 juni 1960 haalt de Heer Advocaat Generaal Dumon enkele voorbeelden aan om het beginsel te verwerpen

dat steeds een monopolie van invoer en verkoop in België aan een andere door een derde contractueel verleend, dient geëerbiedigd (34). Onder meer het volgende;

« Een producent heeft in alle landen de invoer en de verkoop van zijn produkten volkomen vrijgelaten. Een handelaar bekomt daarna op zijn verzoek, het monopolie van invoer en verkoop in België. Een andere handelaar koopt nochtans later dergelijke produkten in Frankrijk en verkoopt ze in België, zou men deze laatste mogen verbieden de koopwaren welke hij missschien voor miljoenen in voorraad heeft en welke hij regelmatig gekocht heeft voort te verkopen? »

Neemt men noodzakelijk stelling tussen de uitspraak van het arrest van Gent (15) en het Cassatiearrest (16) ten opzichte van het grondprobleem — nl. of de derde er toe gehouden is zich ervan te onthouden produkten in te voeren en te verkopen waarvan het hem bekend staat dat een handelaar het invoer- en verkoopmonopolie ervan van een medecontractant verkregen heeft — door te zeggen dat die andere handelaar niet noodzakelijk een fout beging?

O.i. niet omdat in de eerste plaats dient nagegaan of de Belgische handelaar wel degelijk over een echt monopolierecht beschikt en zijn « contractueel monopolie » een monopolie rijker geworden is.

Beschikt een producent over het recht van alleenverkoop zijner goederen in België wanneer hij contractueel niet verhindert of verhinderen kan dat eenieder zijn waren in België komt verkopen?

Tenzij hij op het ogenblik van zijn aankoop weet dat het hem verboden is goederen te verkopen in het buitenland, dient vermoed dat elkeen zijn economische activiteit vrij mag ontwikkelen over de grenzen heen.

Zulks strookt volkomen met de geest van het verdrag tot oprichting der Europese Economische Gemeenschap. Men zou niet kunnen aannemen dat een Luxemburger die vrij een Amerikaans product ontvangt en in Europa ingang tracht te doen vinden, ineens zijn verkoop zou moeten staken omdat daar bv. iemand beweert het alleenverkoopsrecht te hebben. In feite heeft deze laatste enkel de verbintenis van zijn producent gekregen dat deze binnen de nationale grenzen, zelf geen koopwaar zou leveren aan andere personen.

Art. 85, 2 van het Verdrag tot oprichting der Europese Economische Gemeenschap sanctioneert met nietigheid... « het ten opzichte van handelspartners toepassen van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hun daarmee nadeel berokkenend bij de mededinging » (art. 85, d).

Is deze bepaling niet in die zin toepasselijk dan

dient aanvaard dat de kopers welke van hun producenten hun koopwaar zonder enige beperking ontvangen, gerechtigd zijn deze produkten binnen de gehele gemeenschap te verkopen.

Het tegenovergestelde volhouden is de kleinere staten benadelen.

Volgens de Heer Advocaat Generaal Dumon is de principiële stelling dat het een handelaar steeds verboden is om het even welke voorwerpen te kopen en te verkopen wanneer om het even welk persoon aan een andere handelaar een exclusiviteit van invoer en verkoop van die voorwerpen toegekend heeft, bezwaarlijk overeen te brengen met het beginsel der bescherming van mededinging voorzien in het verdrag tot oprichting der Europese Gemeenschap (17).

Men moet noodzakelijk tot deze conclusie komen indien men niet ingevolge hoger uiteengezette redenen een veel beperkter aantal personen aanziet als werkelijk drager van een monopolierecht.

Vooraleer het contractueel patrimonium beschermd kan worden dient het omlijnd. Als de derde zijn contractueel patrimonium omlijnt en beide eenzelfde gebied bestrijken kan er geen sprake zijn van een exclusief recht wat betreft dit gebied.

Jacques DELBEKE
Advocaat te Roeselare

(1) Zie o.m. Cassatie 3 nov. 1961, R.W. 61-62 col. 1085, JT. 1961, p. 737 inzake Thienpont t/V.Z.W.D. Codaco en Cassatie 17 juni 1960, R.W. 1960-61, col. 171 inzake Dick en Snoeck t/Holvoet.

(2) S. Fredericq R.C.J.B. 1961, p. 460. Noot onder cassatie 17 juni 1960.

(3) Verg. Conclusies Advocaat Generaal P. Leclercq voor arrest Cass. 24 nov. 1932, Pas 1933, 1, 19.

(4) Limpens en Van Ryn « La responsabilité du tiers complice de la violation d'un contrat » R.C.J.B. 1951, p. 95.

(5) Ibid; zie overvloedig geciteerde rechtspraak.

(6) cfr advies O.M. voor het arrest van 4 juni 1959 van het Hof van Beroep te Gent, R.W. 59-60, col. 636.

(7) Hof van Beroep Luik 10 jan. 1958 inzake Lelièvre t/N.V. Cada, R.W. 58-59, col. 215.

(8) Limpens en Van Ryn, R.C.J.B. 1952 op. cit. p. 25.

(9) De grondwettelijkheid en de bindende kracht van deze verdragsbepaling is een vraagstuk op zichzelf waarover hier niet kan uitgeweid.

(10) Het oude rechtsbeginsel, nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet, schijnt wel het beste uitgangspunt te zijn om de juiste rechten van de zgn. monopoliehouder te bepalen.

(11) R.W. 59-60, col. 640.

(12) vgl. Limpens en Van Ryn R.C.J.B. 1952 p. 9 nr 8, waar het verschil tussen handelsvrijheid en verkoopsrecht onderstreept wordt.

(13) Van Bunnin. « Effets à l'égard des tiers de quelques conventions conclues par autrui ». JT. 1956, col. 249; « l'absence de toute défense d'exportation rend l'exclusivité à ce point illusoire qu'elle l'anéantit ».

(14) R.W. 1960-61, col. 321.

(15) Hof van Beroep Gent, 4 juni 1959, R.W. 59-60 col. 636.

(16) Cass. 17 juni 1960, R.W. 60-61, col. 171.

(17) Concl. Cass. 17 juni 1960, R.W. 60-61, col. 323.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 15 maart 1962.

Eerste Voorzitter : M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever : M. Van Beirs.

Advokaat-generaal : M. Delange.

Advokaat : Mr. Struye.

Gemene muur. — Schouwbuiss gebouwd in de gemene muur.

Uit de wetbepalingen, die de onverdeelde mede-eigendom beheersen van de muren, die tot scheiding tussen gebouwen dienen, volgt, dat de bestemming

ervan is in de afsluiting van de erven te voorzien en tot ondersteuning te dienen van de gebouwen, die er volgens de door de wet bepaalde wijze op rusten. Het recht van gemeenschap, zoals zij door de wet geregeld is, kent aldus uit zichzelf niet aan alle medeëigenaars het recht toe gebruik te maken van een in de gemene muur gebouwde schouwbuiss; deze toestand stemt niet met de wettelijke bestemming van een dergelijke muur niet overeen.

Doumont t./ Docquier, Wwe Trussart.

Gelet op het bestreden vonnis, in graad van beroep op 23 februari 1960 door de Rechtbank van eerste aanleg te Namen gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 653, 654, 1134 en 1135 van het burgerlijk wetboek, van de bewijskracht van de akte van verdeling op 23 april 1862 verleden (er moet gelezen worden 12 april 1862) voor notaris Sterpin te Spy en van het artikel 97 van de Grondwet, doordat het bestreden vonnis, na vastgesteld te hebben dat de gelijkvloerse verdiepingen van de huizen van de partijen eertijds slechts een enkel onroerend goed uitmaakten zonder bovenverdieping, dat bij akte van 12 april 1862, het enig onroerend goed verdeeld wordt zodat de scheidingsmuur tussen de twee kavels gemeen zou zijn, dat de eerste kavel de oorsprong is van het onroerend goed van verweerster en het tweede die van het onroerend goed van aanlegger, en zonder te betwisten dat de litigieuze schouw in de gemene muur gebouwd was, noch een titel of een teken van niet-gemeenheid van deze schouw aan te duiden, het middel van aanlegger verworpen heeft, er toe strekkende te doen aannemen dat de mede-eigendom van een muur normaal de mede-eigendom van de schouw die erin gebouwd is impliceert en beslist heeft dat het zonder titel noch recht is dat aanlegger een opening in de litigieuze schouw aangebracht heeft en er een buis in geplaatst heeft, om de reden dat de gemeenheid een exceptie uitmaakt welke, dienvolgens, in een beperkende zin moet geïnterpreteerd worden.

dan wanneer, krachtens artikel 653 van het burgerlijk wetboek, de muur die tot scheiding dient tussen gebouwen, en dienvolgens, de in deze muur gebouwde schouw vermoed zijn gemeen te zijn, indien er noch titel van het tegendeel is noch teken van het tegendeel als voorzien bij artikel 654 voorhanden is;

en dan wanneer, van zodra uit de akte van verdeling van 12 april 1862 bleek dat bedongen geweest was dat de muur gemeen was, de rechters niet, zonder de bindende kracht van deze akte te miskennen, zoals zij uit de artikelen 1134 en 1135 van het burgerlijk wetboek voortvloeit, konden betwisten dat de in deze muur gebouwde schouw ook gemeen was en dus onverdeelde eigendom van de partijen;

Overwegende dat het vonnis door het middel niet bestreden wordt noch in zover het vaststelt dat de op 23 april 1862 geregistreerde akte van verdeling gemeen gemaakt heeft de scheidingsmuur tussen de gebouwen welke heden, met de wijzigingen welke er later aangebracht werden, de twee naburige onroerende goederen uitmaken, elk het eigendom van een van de partijen ter zake, noch in zover het er op wijst dat de buis voor de rook, in de aldus gemeen gemaakte muur gebouwd, voor gezegde verdeling, tot het uitsluitend gebruik van het onroerend goed dat heden het eigendom van verweerster is, bestemd was;

Overwegende dat, om te beslissen dat het zonder titel noch recht is dat aanlegger een opening aangebracht heeft in de schouw in de gemene muur gebouwd en er een buis geplaatst heeft, het vonnis op twee overwegingen steunt, de ene zijnde het bestaan van een erfdiensbaaerheid welke de gemene muur belast in het uitsluitend voordeel van het onroerend goed van verweerster, en de andere het uitzonderlijk karakter van de vorm van mede-eigendom die de gemeenschap uitmaakt welke, dienvolgens, geen andere uitwerkselen kan teweegbrengen dan degene welke voortspuiten uit het doel voor hetwelk zij gevestigd is;

Overwegende dat, zonder een nader onderzoek van de gegrondheid van deze overwegingen, er in elk geval niet uit af te leiden is dat het vonnis zou bedoeld hebben uit het wettelijk ingerichte regime van mede-eigendom, om het even welk gedeelte uit te sluiten van de muur, die tot scheiding dient en waarvan het

vaststelt dat hij bij de akte van verdeling van 12 april 1862 gemeen gemaakt werd;

Dat het middel in feite niet opgaat;

Over het tweede en het derde middel, afgeleid, het tweede, uit de schending van de artikelen 637 en 686 van het burgerlijk wetboek, doordat het bestreden vonnis, na vastgesteld te hebben dat de gelijkvloerse verdiepingen van de huizen van de partijen eertijds slechts een enkel onroerend goed vormden, dat dit enig onroerend goed bij akte van 12 april 1862 verdeeld werd en dat de akte van verdeling bedong dat de muur, die tot scheiding van de twee kavels zou dienen, gemeen zou zijn, en zonder te betwisten dat de litigieuze schouw in deze muur gebouwd was, het middel van aanlegger van de hand gewezen heeft afgeleid uit de mede-eigendom van deze schouw om de reden dat de mede-eigendom van de muur slechts gevestigd geweest is wanneer gezegde muur met een erfdiensbaaerheid belast was in het uitsluitend voordeel van het onroerend goed van verweerster, dan wanneer, naar luid van artikel 637, een erfdiensbaaerheid een last is aan een erf opgelegd tot het gebruik en het nut van een erf dat aan een andere eigenaar toebehoort, dat dienvolgens de eigenaars die, naar luid van artikel 686, op hun eigendommen of ten voordele van hun eigendommen erfdiensbaaerheden mogen vestigen, onderscheidene eigenaars moeten zijn, waaruit volgt dat ter zake de eigenaar van het enig onroerend goed niet, voor de verdeling van 12 april 1862, een erfdiensbaaerheid op een gedeelte van zijn erf kon gevestigd hebben ten voordele van de andere partij;

en het derde, uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 688, 190, 691, 692, 693, 195 en 1315 van het burgerlijk wetboek, doordat het bestreden vonnis de mede-eigendom van de litigieuze schouw van de hand gewezen heeft om de reden dat de mede-eigendom van de muur slechts gevestigd werd wanneer de muur belast was met een erfdiensbaaerheid in het uitsluitend voordeel van het onroerend goed van verweerster en dit na vastgesteld te hebben dat voor de verdeling alleen het onroerend goed van verweerster van de rookbuis in de gemene muur gelegen genoot, dat het waarschijnlijk was dat deze toestand nog op 12 april 1862, dag van de verdeling, bestond, maar dat de onderzoeken bevolen ten einde deze waarschijnlijkheid in zekerheid te veranderen, niet de gewenste zekerheid gegeven hadden, noch wat betreft de toestand op 12 april 1862 bestaande, noch wat betreft deze welke later bestond; en zonder zich over het al dan niet voortdurend karakter van de litigieuze erfdiensbaaerheid uit te spreken,

dan wanneer uit de artikelen 690 tot 693 en 1315 van het burgerlijk wetboek volgt, dat verweerster, in de rechten van de oorspronkelijke aanlegger komende, zich op het uitsluitend recht de litigieuze schouw te gebruiken slechts kon beroepen als zij het bewijs leverde van het bestaan van een uitsluitende erfdiensbaaerheid ten voordele van haar erf,

dan wanneer, verondersteld dat de litigieuze erfdiensbaaerheid als zichtbaar zou moeten beschouwd worden en bovendien voortdurend, in de zin van artikel 688, verweerster het bestaan van deze erfdiensbaaerheid moest bewijzen door een titel of door een dertigjarig bezit overeenkomstig artikel 690 ofwel de bestemming door de huisvader overeenkomstig de artikelen 692 en 193 aantonen,

dan wanneer, verondersteld dat de litigieuze erfdiensbaaerheid als zichtbaar maar niet voortdurend, in de zin van het artikel 688, moet beschouwd worden, verweerster het bestaan moest bewijzen van deze erf-

dienstbaarheid door een titel overeenkomstig de artikelen 619 en 695;

dan wanneer het feit aan verweerster het voordeel toe te kennen van een erfdienstbaarheid in het uitsluitend voordeel van haar erf, zonder zich op een titel, noch op een zeker dertigjarig bezit, noch op een zekere bestemming door de huisvader te steunen, een schending uitmaakt van de hierboven ingeroepen artikelen van het burgerlijk wetboek,

dan wanneer bovendien de redenen van het bestreden vonnis het aan het Hof niet mogelijk maken te beslissen of de rechters de litigieuze erfdienstbaarheid als voortdurend of niet voortdurend beschouwd hebben en deze dubbelzinnigheid in de redenen met de onstentenis van de door artikel 97 van de Grondwet geëiste motivering gelijkstaat:

Overwegende dat het ene en het andere middel de onwettelijkheid aanklagen met dewelke het vonnis zou behept zijn hetwelk, om aan aanlegger het recht te betwisten gebruik te maken van de rookbuis gebouwd in de muur welke de onroerende goederen van de partijen schendt, het bestaan aanvaardt, in het uitsluitend voordeel van het onroerend goed van verweerster, van een erfdienstbaarheid die deze gemene muur bezwaart;

Overwegende dat uit de stukken van de rechtspleging volgt dat, om over de voor hem gebrachte vorderingen uitspraak te doen, de rechter zich over de werkelijkheid moest uitspreken van het door aanlegger aangevoerd recht gebruik te maken van de schouwbus ingebouwd in de muur welke zijn onroerend goed van dit van verweerster scheidt, zonder te moeten beslissen of het regime van medeïgendom van de gemene muur aanlegger er toe verplichtte zowel het behoud van de aldus in deze muur gebouwde schouwbus te dulden als het gebruik van deze buis door verweerster;

Overwegende dat, om te beslissen dat het zonder titel noch recht is dat aanlegger een opening aangebracht heeft in de in de gemene muur gebouwde schouw, het vonnis, zoals in antwoord op het eerste middel gezegd werd, er zich niet toe beperkt het bestaan in te roepen van een erfdienstbaarheid welke de gemene muur in het uitsluitend voordeel van het onroerend goed van verweerster bezwaart, maar insgelijks steunt op het uitzonderlijk karakter van de vorm van medeïgendom welke de gemeenschap uitmaakt om er uit af te leiden dat deze geen andere uitwerkselen kan teweegbrengen als degene welke voortspruiten uit het doel waartoe zij gevestigd is;

Overwegende dat te dien opzichte uit de wetsbepalingen, welke de onverdeelde medeïgendom beheersen van de muren welke tot scheiding tussen gebouwen dienen, volgt dat de bestemming ervan is in de afsluiting van de erven te voorzien en de grondslag uit te maken van de gebouwen welke op de door de wet bepaalde wijze er op rust;

Dat aldus de gemeenschap, zoals zij door de wet ingesteld is, niet uit zich zelf aan alle medeëigenaars het recht toekent gebruik te maken van een in de gemene muur gebouwde schouwbus, dan wanneer deze toestand met de wettelijke bestemming van een dergelijke muur niet overeenstemt en strijdig is met de bepalingen van de wet, welke het gebruik van de gemeenschappelijke eigendom beheersen;

Overwegende dat, daar het vonnis aldus zijn dispositief steunt op redenen welke volstaan om het wettelijk te rechtvaardigen, de andere redenen overtollig worden;

Dat de middelen welke deze laatste bestrijden dienvolgens bij gebrek aan belang niet ontvankelijk zijn;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 17 december 1962

Voorzitter : M. Rutsaert.
Raadsheer-verslaggever : M. Neven.
Advokaat-generaal : M. Mahaux.

Wegenverkeer. — De bestuurder, die zijn voertuig tot stilstand brengt, verliest zijn voorrang, ook al heeft de andere bestuurder de waarneembare stilstand in feite niet opgemerkt.

Naar luid van artikel 17 van het Algemeen Verkeersreglement van 10 december 1958 moet elk bestuurder, die een manoeuvre wil uitvoeren, zoals zijn voertuig opnieuw in beweging brengen, de andere bestuurders laten voorgaan.

De bestuurder, die zijn voertuig tot stilstand heeft gebracht, verliest zijn voorrang, wanneer de andere bestuurder dit stilstaan heeft kunnen waarnemen, ook al heeft deze het in feite niet opgemerkt.

Peeters b.p. t./ De Wit en Lejeune.

Gelet op het bestreden vonnis, op 30 maart 1962, in hoger beroep gewezen door de correctionele rechtbank te Mechelen;

I. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de publieke vordering tegen verweerders ingesteld;

Overwegende eensdeels, dat aanlegger als burgerlijke partij, de vereiste hoedanigheid niet had om zich tegen de beslissing te voorzien waarbij eerste verweerder als betichte vrijgesproken werd en tweede verweerder, als burgerlijk aansprakelijke persoon, buiten de zaak werd gesteld;

Overwegende anderdeels, dat, naardien aanlegger niet tot de kosten van de publieke vordering veroordeeld was, hij niet ontvankelijk was om zich tegen het openbaar ministerie te voorzien; dat derhalve de kosten van betekening van de voorziening aan het openbaar ministerie ten laste van aanlegger moeten gelegd worden;

II. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke vordering door aanlegger tegen verweerders ingesteld:

Over het middel, afgeleid uit de schending van artikel 17 van het koninklijk besluit van 10 december 1958 tot samenordering van de wetgeving op het verkeer en onder meer het koninklijk besluit van 8 april 1954;

doordat het bestreden vonnis, vastste lende dat verweerder uit de Reuzenstraat kwam gereden, die voorrang heeft op de baan door de echtgenote van aanlegger gevolgd en aldaar stilgehouden heeft, nochtans verweerder vrijgesproken heeft om reden dat: « deze stilstand als gevolg heeft dat hij naar luid van artikel 17 van hetzelfde reglement, Maria Theresia De Wit (de echtgenote van aanlegger) moest laten voorgaan, tenminste indien deze stilstand kon opgemerkt worden, daar in tegenovergesteld geval betichte zijn verkeersvoorrang niet verloor » en dat de echtgenote van

aanlegger deze stilstand niet opgemerkt had, zodat dient aangenomen dat zij «deze stilstand niet kon opmerken» ;

dan wanneer 1) krachtens artikel 17, betichte, die uit een straat met voorrang komt en aldaar stilstaat, zijn voorrang verliest ten opzichte van de weggebruikers, die hun weg vervolgen, zoals in casu de echtgenote van aanlegger, wanneer deze stilstand kan gezien worden en dit ongeacht of hij al dan niet opgemerkt wordt door de weggebruiker die zijn weg volgt, zoals in casu de echtgenote van aanlegger ;

2) verweerder, die stilstand en alzo zijn voorrang verloren had ten opzichte van de echtgenote van aanlegger, die normaal haar weg vervolgde, zich niet terug in beweging mocht zetten zonder zich vergewist te hebben van de aankomst van andere voertuigen, die hij moest laten voorgaan, ongeacht of deze hem al dan niet opmerkten ; zodat de in het middel aangehaalde wetsbepaling geschonden is ;

Overwegende dat, naar luid van artikel 17 van de wegcode van 10 december 1958, elk bestuurder die een manoeuvre wil uitvoeren, zoals zijn voertuig opnieuw in beweging brengen, de andere bestuurders moet laten voorgaan ;

Overwegende dat de bestuurder die zijn voertuig tot stilstand gebracht heeft de voorrang verliest, wanneer de andere bestuurder dat stilstaan heeft kunnen waarnemen, al heeft deze het in feite niet opgemerkt ;

Overwegende dat het arrest in feite vaststelt dat naar de eensluidende verklaringen van beide in het ongeval betrokken personen, zij elkaar niet gezien hebben op het ogenblik dat aanlegger stilstand ;

Overwegende dat de rechter uit die enkele omstandigheid niet heeft kunnen afleiden dat de echtgenote van aanlegger de stilstand van eerste verweerder niet kon opmerken en derhalve niet wettelijk heeft kunnen beslissen dat zij de voorrang aan eerste verweerder verschuldigd bleef ;

Dat het middel gegrond is ;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis in zover het over de burgerlijke vordering van aanlegger uitspraak doet ; Verwerpt de voorziening voor het overige ;

Beveelt dat melding van het arrest op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing zal gemaakt worden ;

Veroordeelt verweerders tot de kosten behalve die van de betekening van de voorziening aan het Openbaar Ministerie, welke kosten ten laste van aanlegger zullen blijven ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Correctionele Rechtbank te Antwerpen, zetelende in hoger beroep.

RAAD VAN STATE

4e kamer. — 13 november 1962.

Raadsheren : M M. Mast en Mees.
Substituut-auditeur-generaal : M. Lenaerts.
Advocaten : Mrs. Mathijs en Verougstraete.

1. Pensioenen voor arbeiders en bedienden. — Betaling van de uitkeringen.
2. Rechtspleging. — Ontvankelijkheid. — Belang.
3. Administratieve rechtscolleges. — Bevoegdheid.

1. *Op grond van art. 37 van het K.B. van 17 juni 1955, tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor arbeiders, heeft de weduwe, wier eigen aanspraak op uitkering van achterstallige termijnen afhankelijk is van de aanspraak op rustpensioen die haar overleden echtgenoot heeft doen gelden, rechtstreeks belang bij de beslissing over diens recht op pensioen, en heeft zij belang bij de nietigverklaring van de beslissing die, in hoofde van de overledene, slechts een gedeeltelijke loopbaan erkent.*

2. *Het laatste lid van art. 37, volgens hetwelk de aanvraag tot betaling op straf van verval moet worden ingediend binnen een termijn van zes maanden ingaande de dag van het overlijden van de gerechtigde, vindt geen toepassing wanneer op die datum nog geen uitspraak is gedaan over het recht op pensioen.*

3. *De beslissing waarbij definitief uitspraak wordt gedaan over de eigen rechten van een weduwe op een overlevingspensioen, vormt geen beletsel om de uitkering van achterstallige termijnen van het rustpensioen van haar overleden echtgenoot te eisen, daar het om twee onderscheiden aanvragen gaat.*

4. *De beslissing die verzuimt uitspraak te doen over een gedeelte van de in het beroepsschrift ingeroepen loopbaan, moet worden vernietigd.*

Demeester t/ Belgische Staat (Minister van Sociale Voorzorg).

Arrest nr. 9704

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing van 18 oktober 1961, waarbij de hoge commissie voor pensioenen het bedrag van het rustpensioen voor arbeiders van wijlen Alidore Soete op 13.066 F bepaalt ;

Overwegende dat Alidore Soete, echtgenote van verzoekster, op 14 augustus 1957 een rustpensioen voor arbeiders aanvraag en op 4 november 1957 overleed ; dat de tegenpartij op 25 februari 1958 besliste een rustpensioen van 9.800 F toe te kennen, dat overeenstemt met een loopbaan als arbeider van vijftien jaar, hetzij van 1931 tot 1945 ; dat verzoekster tegen die beslissing beroep instelde en voorhield dat haar echtgenoot aanspraak had op een volledig rustpensioen ; dat de commissie van beroep te Kortrijk bij beslissing van 13 juni 1958 dit beroep afwees ; dat verzoekster tegen die beslissing beroep instelde, bewijsstukken indiende in verband met de tewerkstelling van haar echtgenoot gedurende de jaren 1926 tot 1930 en haar beroepsschrift besloot met de woorden «Hebt de goedheid mij te schrijven wat U nog ontbreekt om volledig pensioen te mogen bekomen» ; dat de Federatie van Socialistische Mutualiteiten van West-Vlaanderen, die voor verzoekster optrad, deed gelden dat Alidore Soete oorlogsinvalid was en derhalve zijn hoedanigheid van ar-

VLAAMSE JURISTEN.

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

beider had behouden van 1945 tot zijn overlijden; dat alsdan de bestreden beslissing werd genomen; dat verzoekster inmiddels een overlevingspensioen had aangevraagd, dat eerst door de tegenpartij op 7.350 F met inachtneming van een loopbaan van vijftien jaar, nadien door de commissie van beroep bij beslissing van 28 november 1958 op 9.800 F werd bepaald met inachtneming van een loopbaan van twintig jaar, hetzij van 1926 tot 1945; dat tegen laatstgenoemde beslissing geen beroep werd ingesteld;

Overwegende dat de tegenpartij voorhoudt dat het beroep niet ontvankelijk is wegens gemis van het bij de wet vereiste belang in hoofde van verzoekster; dat volgens haar, verzoekster geen enkele aanspraak kan doen gelden betreffende het rustpensioen van haar overleden echtgenoot, wijl het recht op pensioen een persoonlijk recht is van de arbeider dat alleen door hem kan worden uitgeoefend, en als zodanig bij diens overlijden verdwijnt en het recht op uitkering van de bij het overlijden vervallen en niet uitgekeerde termijnen niet inhoudt dat de rechten van de overledene op de aldus begunstigde zijn overgedragen; dat zij voorts doet opmerken dat de uitkering van de achterstallige termijnen moet worden aangevraagd binnen zes maanden na het overlijden en dat verzoekster zodanige aanvraag niet ingediend heeft;

Overwegende dat Alidore Soete zijn recht op pensioen had uitgeoefend door een aanvraag in te dienen en dat over die aanvraag uitspraak moest worden gedaan; dat uit de beslissing daaromtrent moest blijken welk bedrag aan genoemde op het ogenblik van zijn overlijden verschuldigd was en eventueel, op grond van artikel 37 van het koninklijk besluit van 17 juni 1955 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor arbeiders, in aanmerking kwam voor uitkering aan de nabestaanden; dat genoemd artikel aan de echtgenote, met wie de gerechtigde leefde op het ogenblik van zijn overlijden, aanspraak op uitkering van de vervallen en niet uitgekeerde termijnen verleent; dat uit het dossier blijkt dat verzoekster met haar echtgenoot samenleefde; dat het voorschrift van het laatste lid van genoemd artikel 37, volgens hetwelk de aanvraag tot betaling op straf van verval moet worden ingediend binnen een termijn van zes maanden ingaande de dag van het overlijden van de gerechtigde, geen toepassing vindt wanneer op die datum nog geen uitspraak is gedaan over het recht op pensioen; dat verzoekster, wier eigen aanspraak op uitkering van de achterstallige termijnen afhankelijk is van de aanspraak op rustpensioen die haar overleden echtgenoot heeft doen gelden, rechtstreeks belang heeft bij de beslissing over diens recht op rustpensioen; dat het beroep ontvankelijk is;

Overwegende dat de tegenpartij bovendien doet gelden dat over de eigen rechten van verzoekster definitief uitspraak werd gedaan bij bovenvermelde beslissing dd. 28 november 1958 van de commissie van beroep te Kortrijk; dat dit middel niet tot de zaak dient, aangezien bij die beslissing en bij de bestreden beslissing uitspraak werd gedaan over twee onderscheiden aanvragen, in het ene geval die van verzoekster om overlevingspensioen, in het andere geval die van haar overleden echtgenoot om rustpensioen;

Overwegende dat verzoekster de bestreden beslissing verwijt geen uitspraak te doen over haar eis, in zover die de toekenning, wegens de volgens haar in aanmerking te nemen jaren 1945 tot 1956, van een volledig rustpensioen tot voorwerp had;

Overwegende dat de bestreden beslissing steunt op de considerans: « dat de commissie van beroep een

» rustpensioen heeft toegekend op grond van artikel 8 » der wet van 21 mei 1955, gewijzigd bij die van 1 » augustus 1957, ten bedrage van 9.800 F en daartoe » de periode 1931 tot en met 1945 als arbeidsjaren » heeft erkend; dat aanvrager de erkenning vraagt van » de jaren 1926 tot en met 1930; dat de gegevens van » het dossier een ernstig en overeenstemmend vermoeden van de tewerkstelling doen ontstaan en deze » riode als bewezen dient beschouwd ».

Overwegende dat, zoals uit de hierboven gegeven uiteenzetting van de feiten blijkt, verzoekster in haar beroepschriften duidelijk genoeg had te kennen gegeven dat haar overleden echtgenoot volgens haar aanspraak had op een volledig rustpensioen en dat zij bij monde van de voor haar optredende Federatie van mutualiteiten in verband hiermede een middel had doen gelden, namelijk dat haar echtgenoot, wegens zijn oorlogsinvaliditeit, moest worden geacht zijn hoedanigheid van arbeider te hebben behouden van 1945 tot zijn overlijden; dat de hoge commissie, hoewel zij ertoe gehouden is uitspraak te doen over de eis zoals hij bij haar ingesteld is, het voorwerp van de eis van verzoekster ten onrechte beperkt tot de verhoging van het rustpensioen van 15/45^e tot 25/45^e van het volledig pensioen wegens de tewerkstelling gedurende de jaren 1926 tot en met 1930 en dat zij het middel met betrekking tot de jaren 1946 tot 1956 niet beantwoordt; dat het middel gegrond is.

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing dd. 18 oktober 1961 van de hoge commissie voor pensioenen is vernietigd.

Artikel 2. — Dit arrest zal in de registers van bovenvermelde commissie worden overgeschreven en melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing.

Artikel 3. — De zaak wordt verwezen naar de andere samengestelde commissie.

Artikel 4. — De kosten, ten bedrage van zevenhonderd vijftig frank, komen ten laste van de tegenpartij.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer — 15 juni 1962.

Voorzitter : M. Verwilghen

Raadsheren : M.M. Caron en Vroomans.

Substituut-Procureur-Generaal : M. Krings

Advokaten : Mrs. Fobé (Brussel) en

Deckers (St.-Niklaas)

Internationaal privaatrecht. — Vordering tot betaling van levensonderhoud van een natuurlijk kind van Duitse nationaliteit tegen de vermoedelijke vader van Belgische nationaliteit. — Toepasselijkheid van het Duitse recht onder voorbehoud van de internationale openbare orde. — Vervaltermijn van artikel 340e B.W. — Afwezigheid van een gelijkaardige bepaling in de Duitse wetgeving niet strijdig met de internationale openbare orde. — Bewijs van geslachtsgemeenschap tijdens de bevruchtigingsperiode.

Vordering tot betaling van levensonderhoud ingesteld voor een natuurlijk kind van Duitse nationaliteit tegen de vermoedelijke vader van Belgische nationaliteit. Toepasselijkheid van de Duitse wetgeving. Het

feit dat de Duitse wetgeving geen termijn voorziet voor het instellen van de vordering druist niet in tegen de internationale openbare orde daar de vervaltermijn van artikel 340e B.W. slechts een wetsbepaling van inlandse openbare orde uitmaakt, die geen essentieel principe bekrachtigt voor het behoud der zedelijke, politieke of economische orde.

Westduitse natuurlijke kinderen staan doorgaans onder hoogdij van een Jugendamt dat dan alleen gevoelen is om het kind in rechte te vertegenwoordigen.

De door de vermoedelijke vader eigenhandig geschreven brieven bewijzen in casu het geslachtsverkeer tijdens de bevruchtingsperiode.

X. en Jugendamt Rheine t/ Z.

Het Hof, na beraadslaging, velt het volgend arrest:

Gezien in regelmatige vorm voorgelegd het vonnis waartegen beroep op 15 juni 1959 gewezen door de 1^e kamer der rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen;

Gezien de akte van beroep betekend op 26 december 1959;

Gehoord tweede appellant en geïntimeerde in hun uitleg en middelen en gelet op hun geschreven besluiten;

Overwegende dat Mr. Glibert aangesteld voor eerste appellante niet besluit;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering van appellanten strekt tot de veroordeling van geïntimeerde om een onderstandsgeld van 1.500 F per maand te betalen voor de minderjarige Edith sedert haar geboorte op 28 februari 1946 totdat ze de ouderdom van 17 jaar zal bereikt hebben, daar ze, volgens appellanten door geïntimeerde verwekt werd;

I. Ontvankelijkheid van het beroep

Overwegende dat geïntimeerde reeds op 24 juli 1959, langs de post, het vonnis a quo aan beide appellanten liet betekenen, per aangetekende brief, maar dat dergelijke kennisgeving niet kan doorgaan als een regelmatige betekening in Duitsland, noch, bijgevolg, als uitgangspunt van de beroepstermijn;

Overwegende dat er geen akte voorgelegd wordt waaruit zou blijken dat het betekeningsexploot door de bevoegde plaatselijke overheid aan appellanten persoonlijk ter hand gesteld werd;

dat het beroep dus regelmatig naar vorm en tijd ingesteld werd;

II. Rechtsgeldigheid der vordering:

Overwegende dat geïntimeerde doet gelden dat de vordering op grond van artikel 340e van het Burgerlijk Wetboek verjaard is daar ze niet ingesteld werd binnen de 3 jaar na de geboorte van het kind en dat zelfs indien het Duits recht toepasselijk is, de lex fori nochtans toegepast dient te worden voor wat de verjaring betreft deze van openbare orde zijnde en nauw verband houdende met de rechten van de verdediging, o.a. wegens de onmogelijkheid om na langere tijd nog het tegenbewijs te leveren;

Overwegende dat appellanten hun eis ingesteld hebben op grond van artikel 340b van het Burgerlijk Wetboek, dat hun besluiten genomen voor de eerste rechter vermelden dat de vraag te weten of de Belgische ofwel de Duitse wet van toepassing is slechts dient onderzocht te worden om te weten of het onderstandsgeld

tot 18 of tot 16 jaar verschuldigd is; dat appellanten, daarentegen, in graad van beroep hun besluiten uitsluitend op de toepassing van de Duitse wet steunen;

Overwegende dat die verandering in de rechtsmiddelen niets aan de grond van de zaak verandert en dat geïntimeerde desaanstaande trouwens geen exceptie opwerpt;

Overwegende dat de vordering niet verjaard is daar de Duitse wet van toepassing is voor de grond van de zaak, zoals hierna aangeduid, en ook voor wat de verjaring betreft;

Overwegende dat het feit dat de Duitse wet geen termijn voorziet voor het instellen van de vordering inderdaad niet tegen de internationale openbare orde indruist daar de Belgische vervaltermijn van artikel 340e van het Burgerlijk Wetboek slechts een wetsbepaling van inlandse openbare orde uitmaakt, die geen essentieel principe bekrachtigt voor het behoud der zedelijke, politieke of economische orde (Cass. 4 mei 1950, Pas. 50, I, 624 en 24 maart 1960, Pas. 60, I, 860);

III. De toe te passen wet:

Overwegende dat geïntimeerde eerst opwerpt dat de Duitse staat ineengestort was, in 1945, ten tijde van de bevruchtingsperiode zodat het recht dat toen van toepassing was niet het Duitse recht kon zijn maar wel dat van de bezettingstroepen, ter zake, het Belgische recht;

Overwegende dat het Nazibehoor weliswaar in mei 1945 verdween, maar niet de Duitse staat, en dat de bestaande Duitse wetgeving derhalve in voege bleef, in zoverre ze, gelijk in casu, niet in strijd was met de Rechten van de Mens;

Overwegende dat het hier niet om de vaststelling van een natuurlijke verwantschap gaat, alhoewel de vordering de vermoedelijke afstamming als grondslag heeft, maar dat het voorwerp van de vordering de betaling van onderstandsgeld is;

Overwegende dat de Duitse wet, nationale wet van de schuldeiser van de onderstand, ter zake dient toegepast te worden daar deze wet op de meest doeltreffende wijze het nagestreefd sociaal doel bereikt en niets inhoudt dat in strijd zou zijn met de internationale openbare orde;

Overwegende dat er luidens artikel 1717 van het Burgerlijk Gesetzbuch moet bewezen worden dat geïntimeerde met de moeder van het kind in gemeenschap heeft geleefd (in het Duits « beiwohnen ») tijdens de bevruchtingsperiode;

IV. Ontvankelijkheid van de eis in hoofde van eerste appellante:

Overwegende dat de onwettige kinderen in Duits recht (art. 1707 B.G.B. en art. 35 van de Reichsjugend Wohlfahrtsgesetz) onmiddellijk na hun geboorte onder de voogdij van het « Jugendamt » van hun geboorteplaats geplaatst worden alhoewel de moeder het recht en de plicht behoudt het kind te verzorgen;

Overwegende dat de vordering dus niet ontvankelijk is in zoverre ze door eerste appellante ingesteld werd;

V. De feitelijke omstandigheden:

Overwegende dat uit de voorgelegde stukken blijkt dat geïntimeerde die toen nog ongehuwd was deel uitmaakte van de Belgische bezettingstroepen in Duitsland en o.a. te Rheine gekantoneerd is geweest waar

hij kennis maakte met de aldaar wonende eerste appellante die het leven schonk aan een kind van het vrouwelijk geslacht op 28 februari 1946 toen geïntimeerde reeds naar België teruggekeerd was en er gehuwd was;

Overwegende dat geïntimeerde op 15 april 1955 een eerste brief aan eerste appellante stuurt en o.a. schrijft: «de vrouw heb ik lief gehad en natuurlijk het kleine van ons beiden bemin ik nog meer»; dat hij in brieven van 29 april, 11 mei en 13 mei 1955 verscheidene malen «onze Edith» schrijft en in een niet gedagtekende brief «Annie, ik heb reeds aan mijn vrouw gevraagd om naar u te schrijven om te vragen naar mijn kind (versta je) wat het geworden is»;

Overwegende dat deze door geïntimeerde eigenhandig geschreven brieven geen twijfel laten omtrent zijn geslachtsomgang met eerste appellante tijdens de bevruchtingsperiode en verscheidene malen de bekentenis van zijn vaderschap inhouden; dat het door artikel 1717 B.G.B. vereist bewijs dus wel degelijk geleverd is met voor gevolg dat geïntimeerde gehouden is tot de betaling van een onderstandsgeld voor Edith X;

VI. *Omvang der verplichting van geïntimeerde :*

Overwegende dat de toestand van de moeder en van het kind armoedig schijnt te zijn en dat er niets in de besluiten gezegd wordt voor wat de financiële toestand van geïntimeerde betreft; dat deze laatste in zijn brief van 13 mei 1955 schreef dat hij als magazijnier in een onderneming werkzaam was;

Overwegende dat het door geïntimeerde te betalen onderstandsgeld in die omstandigheden op 850 frank per maand dient vastgesteld te worden, rekening gehouden met de behoeften van het kind, en verschuldigd is vanaf de geboorte, welk ook het tijdstip weze waarop de eis ingediend werd; dat geïntimeerde gehouden is, volgens artikel 1708 B.G.B., tot dat het kind de volle leeftijd van 16 jaar bereikt heeft;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan;

Rechtdoende bij verstek, bij gebreke te besluiten, ten opzichte van eerste appellante, en op tegenspraak wat de andere partijen betreft;

Gehoord het eensluidend advies van de heer Substituut-procureur-generaal Krings, gegeven in openbare zitting;

Alle andere of strijdige besluiten als ongegrond verwerpende;

Ontvangt het beroep en verklaart het gegrond;

Doet het vonnis a quo te niet;

Wijzende :

Verklaart de eis van eerste appellante niet ontvankelijk; wijst ze af;

Verklaart de eis van tweede appellante ontvankelijk en in de volgende mate gegrond;

Veroordeelt geïntimeerde om aan tweede appellante voor het minderjarig kind Edith X, geboren te Rheine op 28 februari 1946 een maandelijks onderstandsgeld van 850 F te betalen vanaf de geboorte van dat kind tot de datum (28 februari 1962) waarop het de volle ouderdom van 16 jaar bereikt heeft, evenals de gerechtelijke intresten vanaf 20 mei 1958;

Wijst tweede appellante van het overige van haar eis af;

Veroordeelt eerste appellante tot 1/10 en geïntimeerde tot 9/10 van al de kosten in beide aanleggen.

NOOT: Voor Duitse natuurlijke kinderen kan een onderhoudsvordering gesteund op het vermoedelijk vaderschap ingeleid worden zolang het kind geen 21 jaar bereikt heeft. De vordering kan ook voor het verleden ingeleid worden. De vordering zal ingeleid worden door het bevoegde Jugendamt dat van rechtswege op de dag van de geboorte van het kind, voogd geworden is. Die voogdij kan echter door het «Vormundschaftsgericht» ook opgedragen geweest zijn aan een caritatieve instelling of, uitzonderlijk, aan de moeder of aan een andere fysieke persoon. Het kind zal moeten bewijzen dat de in aanspraak genomen man met zijn moeder tijdens de bevruchtingsperiode «beigewohnt hat» d.i. minstens een keer geslachtelijk verkeer gehad heeft. Het bewijs hiervan mag aangebracht worden door alle middelen van recht, getuigen en vermoedens inbegrepen. Het Duits kind is niet gebonden door de vier gevallen voorzien in artikel 340b B.W.

Door een Duitse wet van 11 augustus 1961 werd ten gunste van de natuurlijke kinderen de verplichting tot onderhoud van de vermoedelijke vader gebracht van de voleindiging van het zestiende tot de voleindiging van het achttiende jaar van het kind.

Het in bovenstaand arrest geciteerde cassatiearrest van 24 maart 1960 verscheen eveneens in het R.W. van 22 oktober 1961, kolom 419.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 16 maart 1962.

Voorzitter : M. Van Mallegheem.

Raadsheren : M.M. Gerniers en Beeckmans.

Eerste Advokaat-generaal : M. Vanhoudt.

Advokaten : Mrs. Deketelaere en J. Dijk.

Onrechtmatige overheidsdaad. — Toekenning door gemeente van een publiciteitsmonopolie voor de verkoop van uurwerken. — Krenking van de handelsvrijheid.

Het principe van de vrijheid van handel en nijverheid gaat gepaard met het recht om voor de voorwerpen van deze handel en nijverheid in het openbaar reclame te maken. Dit principe wordt miskend door de gemeente, die conventioneel de reclame voor verkoop van uurwerken uitsluitend aan een bepaalde firma reserveert, zodat althans op haar grondgebied de produkten van deze firma praktisch tegen elke op publiciteit afgestemde concurrentie gevrijwaard zijn.

Het uit de toekenning van een dergelijk publiciteitsmonopolie onrechtstreeks voortvloeiend verbod voor al de andere verdelers van uurwerken om nog reclame te maken heeft een onrechtmatig karakter, waardoor de aansprakelijkheid van de gemeente in het gedrang wordt gebracht.

Het bewijs, dat de gemeente haar macht te buiten is gegaan, wordt geleverd door het arrest van de Raad van State, waarbij het gemeenteraadsbesluit, dat bedoelde overeenkomst bekrachtigd had, vernietigd wordt.

Gemeente H. t./ N.V. Ets. A.K.

Gezien de stukken, o.m. in eensluitende uitgifte overgelegd, het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, eerste Kamer, de dato 6 november 1960;

Overwegende dat het principaal en het incidenteel beroep tijdig en regelmatig naar de vorm zijn ingesteld;

Overwegende dat de appellerende gemeente H. in het gemeenteraadsbesluit van 12 augustus 1954, de overeenkomst bekrachtigt van 28 mei 1954, waarbij het gemeentebestuur, vertegenwoordigd door burgemeester en secretaris, aan de N.V. V., de vergunning verleent tot het aanbrengen van elektrische klokken op verschillende plaatsen der gemeente en tevens de exclusiviteit van reclame in verband met uurwerken, affichage niet inbegrepen, op gans het grondgebied der gemeente aan voornoemde firma voorbehoudt;

Overwegende dat ten verzoeken van de geïntimeerde N.V. Etablissements K., concessionaris voor de verkoop der uurwerken P., het voormeld gemeenteraadsbesluit door arrest van de Raad van State d.d. 17 december 1957 vernietigd werd;

Overwegende dat geïntimeerde tegenover appellante het herstel vordert van de schade veroorzaakt door het onrechtmatig verbod om op het grondgebied van Heist a/Zee reclame te maken voor de verkoop van uurwerken P.; dat desbetreffend de toekenning van een schier volledige publiciteitsmonopolie ten voordele van een bepaald merk in hoofde van appellante als quasi-delictuele fout weerhouden wordt;

Overwegende dat het arrest van de Raad van State het bewijs levert dat geïntimeerde in de vernietiging van het litigieus gemeenteraadsbesluit belang had, en dat appellante haar macht te buiten is gegaan door aan de N.V. de exclusiviteit van reclame toe te staan;

Overwegende dat het gemeenteraadsbesluit, uiteraard uitvoerbaar zijnde bij voorraad, schadelijke gevolgen kon verwekken vooraleer het door de Raad van State vernietigd werd; dat, ofschoon de beschikking voor onbestaande wordt gehouden, het annulatie-arrest de kracht mist om retroactief de tijdelijke tenuitvoerlegging ongedaan te maken;

Overwegende dat het principe der vrijheid van handel en nijverheid gepaard gaat met het recht om voor de produkten die er het voorwerp van zijn, in het openbaar reclame te maken; dat appellante dit principe miskent, wanneer ze conventioneel, de reclame voor uurwerkverkoop uitsluitend voorbehoudt aan de firma V. wier produkten aldus, althans op het grondgebied van H., praktisch gevrijwaard zijn tegen alle concurrentie op publiciteit gestemd;

Overwegende dat uit het ter terechtzitting overgelegd fotoalbum blijkt dat geïntimeerde in de zomermaanden, langs de ganse Belgische kust, sinds verschillende jaren, belangrijke publiciteitscampagnes doet en onder allerlei vormen reclame maakt voor de uurwerken P., dat het Besluit van 12 augustus 1954, wat betreft het grondgebied der gemeente aan deze activiteit een einde stelt;

Overwegende dat het bedoelde verbod, dat noch in het openbaar belang, noch in een algemeen reglement steun vindt, onrechtstreeks voortvloeit uit de toekenning van een publiciteitsmonopolie aan een bepaalde en begunstigde firma; dat deze administratieve maatregel, die al de andere verdelers van uurwerken in hun handelsvrijheid krenkt, een onrechtmatig karakter heeft en de verantwoordelijkheid van appellante in het gedrang brengt;

Overwegende dat het appellante niet kon ontgaan dat het contract met V., hoofdzakelijk ten nadele van geïntimeerde moest uitvallen, daar deze zoals voorheen niet meer in aanmerking zou komen voor het plaatsen van publicitaire klokken, inrichten van

poppenkastvertoningen, rally's of bloemencorso's; dat het principieel akkoord afgesloten door de burgemeester op 28 mei 1954 onmiddellijk ten uitvoer werd gelegd; dat de gemeenteraad nog geen goedkeuring had verleend, toen geïntimeerde bevel kreeg om haar enige reclameklok van de openbare weg te verwijderen en bezwaren ondervond voor de opvoering van popenspel en deelname aan het bloemencorso;

Overwegende dat geïntimeerde door deze belemmering om voor het merk P. reclame te voeren, een zeker nadeel ondergaan heeft waarvan nochtans de omvang enkel bij benadering kan bepaald worden; dat voor de vaststelling van het schadebedrag in aanmerking komt dat appellante slechts op haar grondgebied het merk P. in diskrediet heeft gebracht en dat de N.V. V., ook zonder publiciteitsmonopolie, te Heist a/Zee voor haar eigen uurwerken reclame zou gemaakt hebben; dat in deze omstandigheden een vergoeding van vijf en twintig duizend frank als rechtmatig en voldoende voorkomt.

Overwegende dat er geen gronden voorhanden zijn om de publicatie van onderhavig arrest te bevelen; dat geïntimeerde, die niet eens in het bestreden gemeenteraadsbesluit vernoemd wordt, in gelijke mate als alle andere uurwerkverkopers door de gunstmaatregel ten voordele van V. getroffen werd; dat haar schade door de vernietiging van het besluit en bovenstaand bedrag volledig gedekt wordt;

Overwegende dat het gemeenteraadsbesluit van 12 augustus 1954 niet meer bestaat en dienvolgens geen aanleiding kan geven tot het regelen der reclame in verband met uurwerken; dat het dienaangaande gemaakte voorbehoud zonder voorwerp is;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935,

Gehoord in openbare terechtzitting de heer eerste advocaat-generaal Vanhoudt in zijn eensluidend advies,

Ontvangt het principaal en het incidenteel beroep; verklaart het eerste gegrond en het tweede ongegrond; dienvolgens vernietigt het vonnis a quo en, opnieuw rechtdoende, veroordeelt appellante om aan geïntimeerde ten titel van schadevergoeding te betalen de som van 25.000 F, te vermeerderen met de gerechtelijke rente;

Veroordeelt appellante tot de drie vierden der kosten van beide aanleggen, en geïntimeerde tot het overige vierde;

Aldus uitgesproken in openbare terechtzitting van 16 maart 19612.

Aanwezig de heren : Van Malleghem, in de orde der benoemingen oudste raadsheer der Kempen, d.d. voorzitter bij wettig belet van de titularis; Gorniers en Beeckman, raadsheren; de heer Gerniers lid der tweede Kamer, hier zetelend bij wettig belet der andere leden der eerste Kamer, Vanhoudt, eerste advocaat-generaal; Vergote, griffier-diensthoofd.

VLAAMSE JURISTEN.

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

6e Kamer. — 6 december 1962.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Bossijns.

O.M. : M. Kinart.

Advokaten : Mrs. van Lidth de Jeude en Beck.

Beslag onder derden. — Strekking van het laatste lid van artikel 559 Rv. — Betekenis van het woord : woonplaats van de derde-beslagene.

Het in het laatste lid van art. 559, Wetboek van burgerlijke rechtsvordering opgenomen voorschrift, nl. dat het exploit van derdenbeslag of verzet ook keuze van woonplaats moet behelzen ter plaatse, waar de derde-beslagene woont, indien de beslaglegger er zijn woonplaats niet heeft en dit op straffe van nietigheid, is imperatief. Onder « plaats » waar de derde-beslagene woont moet echter worden verstaan het arrondissement, nl. het rechtsgebied van de Rechtbank van eerste Aanleg, die voor de derde-beslagene de normaal bevoegde rechtbank is.

Tuerlinckx t./ Tuerlinckx cs.

Gehoord aanlegger en verweerders sub 1.2.4.5.6/a. 7/a-b.9.10 en 11/a-b in hun middelen en besluiten

Aangezien derde verweerder, alhoewel behoorlijk gedagvaard, geen pleitbezorger heeft aangesteld binnen de termijn door de wet bepaald,

Aangezien Mter. Gonthier, pleitbezorger, thans verklaart niet meer te besluiten voor verweersters sub 6/b en 8;

Aangezien de eis strekt tot veroordeling van verweerders tot betaling hetzij solidairlijk hetzij ieder voor zijn deel der som van 200.000 F zijnde, de tegenwaarde van 4 obligatiën Belgische Lening 4 1/4 % 1954-1974 elk nominaal 50.000 F met eventueel daaraan gehechte koepons, de verwijlrenten, de gerechtelijke intresten en de kosten des gedings; tevens het beslag-arrest ten belope van 205.000 F dd. 28-11-1956, ten verzoeken van aanlegger en lastens verweerders in handen van notaris Adriaenssen gelegd, van waarde te doen verklaren;

Aangezien verweerders een tegeneis instelden tot betaling ten titel van materiële schade van a) een intrest berekend aan 5,5 % op de door aanleggers op tegeneis gederfde sommen, zulks vanaf het opvallen der nalatenschap (van wijlen Tuerlinckx Alfons, oom van aanlegger, en waarvan aanleggers op tegeneis de erfgenamen zijn) zegge 21-5-1956 tot de opheffing van het beslag arrest en b) een morele schade van 5.000 F;

Overwegende dat verweerders opwerpen dat het beslagarrest zou nietig zijn wegens het gebrek aan woonstkeuze, zoals voorgeschreven door art. 559 (in fine) WBR. nl. ter plaatse waar de derde beslagene woont;

Overwegende dat ter verduidelijking verweerders vermelden dat aanlegger - beslaglegger woonachtig is te Hove en de derde beslagene te Edegem; dat aanlegger in het eksploot van verzet geen woonstkeuze deed te Edegem echter wel ter plaatse van zijn pleitbezorger te Antwerpen;

Overwegende dat er tussen de verschillende opvattingen in de rechtsleer omtrent het imperatieve van de bepaling van art. 559 WBR., het begrip « plaats » en de inhoud van art. 173 WBR. op deze nietigheid (zoals ontwikkeld door Beltjens « Encyclopédie de Droit Civil Belge Code de Proc. Civile II, bl. 100, nr. 11 — Van Lennep, Burgerlijk Procesrecht VII, blz. 113, nrs. 864, 875, 877, 913, 930 — Carré « Lois de Procédure

II, blz. 760 — Répert. Pratique, Saisie Arrêt, T XI, blz. 585, nr. 516) het voorschrift van art. 599 WBR. als essentieel voorkomt maar dat door « plaats » waar de derde-beslagene woont dient verstaan het Arrondissement zegge het rechtsgebied van de Rechtbank van eerste aanleg welke voor de derde beslagene de normaal bevoegde rechtbank is;

Overwegende dat de woonstkeuze, zoals in het eksploot van beslag gedaan aan deze vereisten voldoet zodat het middel van nietigheid niet kan weerhouden worden;

Ten gronde :

Overwegende dat aanlegger voorhoudt dat verweerders, als erfgenamen van wijlen zijn oom A. Tuerlinckx hem de som van 200.000 F zouden betalen zijnde de tegenwaarde van 4 obligaties, zoals hierboven nader uiteengezet;

Overwegende dat aanlegger beweert dat die obligaties hem op bedrieglijke wijze door zijn oom ontgenomen werden en wel uit de koffer die hij, aanlegger, op 26 mei 1954 bij de Bank van Brussel in huur nam, en waarvan hij de volmacht tot toegang alsmede de sleutel aan zijn oom had overhandigd;

Overwegende dat aanlegger als enig bewijselement voorlegt dat hij zelf vier obligaties aankocht op 19-4-1954, waaromtrent echter kan opgemerkt dat aanlegger en zijn oom dezelfde voornaam en naam dragen, terwijl het uit het strafonderzoek (met bevel van niet-vervolgving gerangschikt) is gebleken dat de oom op 28-3-1955 één dezer vier obligaties van 50.000 F zegge nr. 9056 verkocht;

Overwegende dat omtrent de drie andere obligaties geen enkel bewijselement betreffende het feit dat de decujus ze ooit zou hebben in handen gehad aanwezig is;

Overwegende dat de vraag hieromtrent dan ook alreeds als volstrekt ongegrond voorkomt;

Omtrent de obligatie nr. 9056.

Overwegende dat aanlegger hier enkel bewijst dat de decujus deze obligatie in 1955 verkocht;

Overwegende dat dergelijke obligatie aan toonder valt onder de toepassing van art. 2279 B.W.;

Overwegende dat aanlegger dan ook op ontegensprekelijke wijze zou moeten bewijzen dat zijn oom (de decujus) op een bedrieglijke — zegge ongeoorloofde — wijze in het bezit is gekomen van die obligatie;

Overwegende dat aanlegger volledig ingebreke blijft dit te doen en geen voldoende elementen aanbrengt om de vermoedens van 2279 B.W. — die in het voordeel van wijlen A. Tuerlinckx pleiten — te ontzenuwen;

Overwegende dat zijn eis aldus als ongegrond voorkomt.

Tegeneis :

Overwegende dat gelet op de ongegrondheid van de hoofdeis, het beslag onder derden gelegd op 28-11-1956 dan ook zonder voorwerp bleek;

Overwegende dat door gezegd beslag aanleggers op tegeneis werkelijk beroofd werden van de normale opbrengst van het inbeslaggenomen kapitaal;

Overwegende dat hun vraag om vergoeding hiervan als gegrond voorkomt, in de mate zoals hierna bepaald;

Overwegende dat er echter geen aanleiding is enig bedrag voor morele schade toe te kennen;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

22 februari 1963.

Voorzitter : M. L. Driessen.

Rechters : M.M. J. Michiels en A. Valkenburg.

Advocaten : Mrs. Henry en Vanstreele.

Stedebouw. — Wet van 29 maart 1962. — Datum inwerkingtreding. — Vordering van benadeelde derde tot herstel in vroegere staat. — Vereiste : werkelijk en rechtmatig belang. — Scheidingsmuur in betonplaten maakt niet noodzakelijk esthetische schade uit.

De wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedebouw, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 12 april 1962, treedt in werking, volgens artikel 77, tien dagen na haar bekendmaking.

De vordering door de benadeelde derde alleen ingesteld voor de burgerlijke rechtbank krachtens artikel 67 en strekkende tot het herstel van de plaats der werken in haar vroegere staat, is slechts gegrond indien een werkelijk en rechtmatig belang gekrenkt werd. Een afsluiting in betonplaten tussen twee bewoonde erven in een omgeving waar nog zulke muren zijn, o.m. een lange kerkhofmuur, maakt geen esthetische benadeling uit.

Geuskens t./ Bosmans.

Gezien de regelmatige uitgifte van het bestreden vonnis, wedersprekelijk tussen partijen geveld door het vrederecht van het kanton Maaseik, op 16 november 1962, en het exploit van deurwaarder Maurice Wage-mans te Tongeren, in datum van 4 december 1962, houdende beroep tegen voormeld vonnis;

Overwegende dat dit beroep regelmatig voorkomt naar de vorm, dat het tevens tijdig werd aangetekend en geen grond tot niet-ontvankelijkheid werd ingeroepen;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis er naar streeft, op grond van de wet van 29 maart 1962, en voornamelijk de artikels 44 en 67, verweerder te verplichten de afsluiting in betonplaten, waarmee hij zijn goed tussen de woningen van partijen, op 27 april 1962, afsloot, zonder voorafgaandelijke bouwvergunning, te doen afbreken;

Overwegende dat de eerste rechter de eis, bij mis-sing als onontvankelijk verwierp, daar hij, zich steunend op artikel 10 der Wet, die in het Staatsblad verscheen van 12 april 1962, van oordeel was dat de wet pas in werking was getreden, 15 dagen later, hetzij op 28 april 1962, of daags na het oprichten van de gewraakte afsluiting;

Overwegende immers dat artikel 10 handelt over de inwerkingtreding van het koninklijk besluit betreffende de streekplannen, terwijl luidens artikel 77 de wet in werking treedt 10 dagen na haar bekendmaking, hetzij dus op 23 april 1962;

Overwegende dat geïntimeerde vergeefs opwerpt dat bedoelde muur, bestaande uit betonplaten zonder fundering, geen gebouw of vast goed zou zijn en hij derhalve niet zou vallen onder het vorderingsrecht dat in artikel 67 slechts zou toegekend zijn op « vaste goederen »;

Overwegende immers vooreerst dat bedoeld vorderingsrecht uitdrukkelijk is voorzien ten opzichte van « de plaatsen waar werken... hebben plaats gehad », — en dat bezwaarlijk kan worden betoogd dat de opgerichte muur geen werk zou zijn in de aard van deze beoogd

in artikel 44, vermits hij zonder twijfel het relif van de bodem merklijk wijzigt en ieder verder zicht afsluit;

Overwegende overigens dat aan het woord « bouwen », in de wet van 29 maart 1862, geen bijzondere betekenis dient gegeven; dat het, overeenkomstig vaststaande rechtspraak, betekent elke samenvoeging van aan de grond gehechte of daarmee verbonden materialen, met het oog een gevestigde constructie op te richten, zelfs de niet blijvende samenvoeging (Beroep Brussel, 24 nov. 1952, R.W. 1952-53, 546; Beroep Gent, 6 dec. 1955, Pas. 1957, II, 46; Beroep Luik, 15 april 1957, Journ. Trib. 1957, 418), dat dan ook een rij in de grond geplaatste palen met daar tussen aaneengesloten betonplaten als een op zichzelf bestaand geheel dienen te worden aangezien, namelijk een gebouwde muur (Cass. 28 nov. 1955, Pas. 1956, I, 295);

Overwegende echter dat het door beroeper voorgewende vorderingsrecht zonder voorwaarde kan ingeroepen worden door de gemachtigde ambtenaar en door het college van burgemeester en schepenen of door de benadeelde derde, samen of afzonderlijk;

Overwegende dat de beide eersten geen vordering hebben ingespannen en in het huidige geding niet tussenkomen;

Overwegende dat niet iedere derde doch alleen de benadeelde derde ter zake kan vorderen;

Overwegende dat beroepene terecht betwist dat beroeper benadeeld zou zijn;

Overwegende immers dat benadeling niet zonder schending van enig rechtmatig belang kan geschieden en de door beroeper voorgewende belangen op generlei wijze door de opgerichte muur geschaad worden;

Overwegende dat, naar blijkt uit de elementen der zaak en bepaaldelijk uit de foto's en uit het plan door beroeper bijgebracht, en overigens niet betwist wordt dat de muur niet in strijd is met artikel 663 van het burgerlijk wetboek, wat zijn hoogte aangaat, en zich op 6 meter afstand bevindt van het gebouw van beroeper;

Overwegende dat de betwiste muur het licht naar de woonvertrekken van beroeper dus niet kan hinderen;

Overwegende dat, naar evenmin tegengesproken wordt, de panden van partijen gelegen zijn vlak bij de niet belangloze grintstapelplaatsen, en tegenover het kerkhof dat volledig met betonplaten is omgeven;

Overwegende dat « estetik » een zeer betrekkelijk begrip is en in de beschreven plaats een scheidingsmuur in beton eerder met het uitzicht van de omgeving samenvloeit, zodat beroeper zich hierdoor ten onrechte gestoord voelt;

Overwegende dat het beroep derhalve niet gegrond is; Gezien artikels 2, 30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen :

De Rechtbank, zetelend in graad van beroep, en wijzend op tegenspraak :

Verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond;

Bekrachtigt het bestreden vonnis;

Verwijst beroeper tot de kosten van beroep.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

13 december 1962.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Advokaten : Mrs. W. Bulckaert en Leysen.

Delegatie en mandaat. — Onderscheid. — Delegatie door verandering van schuldeiser valt onder toepassing van artikel 445 F.W.

De delegatie is een zelfstandige, juridische figuur en bestaat in wezen uit een drie-partijen-overeenkomst. Bij de onvoltooide delegatie aanvaardt de gedelegeerde om naast de delegant schuldenaar van de delegataris te worden.

De delegatie is geen betaling; zij onderstelt telkens een persoonlijke verbintenis van de gedelegeerde; zonder deze verbintenis is hij gewoon een mandataris met last om voor de schuldenaar te betalen. De vraag of al dan niet onvoltooide delegatie of mandaat aanwezig is hangt af van de juiste bepaling der delegatie en van het inzicht der partijen.

De eenvoudige aanwijzing door de schuldenaar van een persoon, die in zijn plaats moet betalen doet geen schuldvernieuwing ontstaan; hierdoor ontstaat geen delegatie maar mandaat.

De door een derde gedane betaling in naam en voor rekening van de schuldenaar wordt in de regel geacht te gebeuren met de gelden van deze laatste.

Delegatie door verandering van schuldeiser wordt door de auteurs onder de toepassing van art. 445 F.W. gebracht, hetgeen begrijpelijk is vermits daardoor een schuldvernieuwing ontstaat.

Mr. W. Bulckaert q.q. (faillissementen Hellebuyck Arth. en Weduwe Hellebuyck en Zoon t./ N.V. Lefevere F. & Zonen en P.V.B.A. Lefevere F. & Zonen.

Toepassing artt. 2, 10, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Gezien de daging van 19 mei 1962, waarbij de curator jegens de beide verweersters vordert dat de betaling van 35.000 frank, door de gefailleerden in april 1959 aan de gedaagden gedaan, niet tegenstelbaar is aan de massa van de schuldeisers en dienvolgens de hoofdelijke zoniet de afzonderlijke terugbetaling van deze som vordert met de wettelijke verwijlsrente, de rechterlijke rente en de kosten van het geding;

Gehoord de heer Rechter-Commissaris P. H. de Ridder in zijn verslag ter openbare zitting;

Overwegende dat het tijdstip der ophouding van de betalingen van de gefailleerde wijlen Hellebuyck vastgesteld werd op 30 november 1958 bij vonnis van 30 mei 1959 en van de gefailleerden V.O.F. Wed. Hellebuyck & Zoon, Bruneel Alida en Hellebuyck Wilfried op 7 maart 1959 bij vonnis van 3 oktober 1959;

Overwegende dat de verkoop en levering door de gefailleerden van de personenwagen « Mercedes » in april 1959 tegen 35.000 frank aan Robert Vandenberghe, handelsdirecteur bij de gedaagde firma's, vaststaat;

Overwegende dat de stelling van de curator de volgende is: de gefailleerden waren geld schuldig aan de gedaagden; Vandenberghe moest de 35.000 frank aan de gefailleerden betalen maar in plaats van deze gelden aan de gefailleerden te geven kreeg hij opdracht om

met deze gelden de schuld van de gefailleerden bij de gedaagden af te korten zodat hier een betaling door de gefailleerde aan de gedaagden werd gedaan anders dan in speciën of handelseffecten, welke betaling dienvolgens krachtens art. 445 F.W. niet tegenwerpelijk is aan de massa der schuldeisers met het gevolg dat de gedaagden deze som moeten terugstorten in de boedel;

Overwegende dat de gedaagden de toepasselijkheid van art. 445 F.W. ten stelligste betwisten en betogen dat de gefailleerden wel degelijk in speciën hebben betaald, dit echter niet persoonlijk maar door een lasthebber Vandenberghe aan wie zij dergelijke opdracht hebben gegeven;

Overwegende dat de curator de toepasselijkheid van art. 445 F.W. moet bewijzen;

Overwegende dat een strafonderzoek tegen de gefailleerden werd ingesteld en dat uit dit strafonderzoek het volgende objectief verloop van de feiten blijkt:

Vandenberghe kocht persoonlijk en voor zichzelf op 12 april 1959; hij moest dus aan de Hellebuycks betalen en wou dit doen maar de Hellebuycks hebben hem gevraagd en opdracht gegeven deze hun gelden te storten aan de vennootschappen Lefevere tot kwijting van schulden, hetgeen Vandenberghe heeft gedaan;

Vandenberghe zegt dat hij als commercieel directeur, optredend voor de vennootschappen Lefevere, een aantal facturen voor kwijting heeft afgetekend zodat de 35.000 frank in handen van de vennootschappen kwamen;

Overwegende dat, volgens de curator, de 35.000 frank niet in handen van de Hellebuycks zijn gekomen maar altijd in het vermogen van Vandenberghe zijn gebleven om van daar rechtstreeks in het vermogen van de vennootschappen Lefevere te gaan, zodanig dat de Hellebuycks niet in speciën hebben betaald maar langs en door een delegatie van hun inschuld;

Overwegende dat de delegatie een zelfstandige juridische figuur is en in wezen bestaat uit een drie-partijen-overeenkomst (A.P.R., T.: Delegatie-overeenkomst, n° 1);

dat bij onvoltooide delegatie (délégation imparfaite) de gedelegeerde nog aanvaardt heeft om naast de delegant schuldenaar van de delegataris te worden (Aubry et Rau, 5° éd., T. IV, p. 364; Baudry-Lac. et Barde, Oblig., T. III, n° 1754; Planiol - Ripert - Esmein - Radouant, Oblig., T. II, n° 1272);

dat buiten deze beide gevallen er juridisch geen sprake van delegatie kan zijn;

Overwegende dat iedere auteur de delegatie door verandering van schuldeiser veroordeelt of beter onder de toepassing van art. 445 F.W. brengt (Percerou-Desserteaux, T. I, n° 615 en 615bis), hetgeen begrijpelijk is vermits daardoor een schuldvernieuwing ontstaat;

Overwegende dat de rechtspraak en de rechtsleer in materie van delegatie dubbelzinnig is;

dat de Hrb. Brussel, 16 maart 1909, J.C.B. 1909, 220, spreekt van delegatie zonder ook maar enigszins deze rechtsfiguur te ontlede en na te gaan in hoeverre deze figuur in het concrete geval opging;

dat Hof Luik, 11 mei 1915, Pas. 1015-16, 2, 144, het geval voorziet waarin de schuldenaar van de gefailleerde, verzocht om aan de schuldeiser van de gefailleerde te betalen, aanvaardt schuldenaar van de schuldeiser te worden (onvoltooide delegatie) nadat deze schuldeiser het akkoord met de gefailleerde aan de schuldenaar heeft betekend zodat hier sprake is niet enkel van onvoltooide maar van voltooide delegatie;

Overwegende dat de delegatie geen betaling is maar

telkens een persoonlijke verbintenis van de gedelegeerde veronderstelt (Mazeaud, lec. de Dr. Civil, T. II, n° 1235);

dat zonder deze verbintenis van de gedelegeerde hij gewoon een mandataris is met last om voor de schuldenaar te betalen (Mazeaud, eodem loco; R.P.D.B., V° Obligations, n° 1665 en 1670; P.B., V° Délégation de dette ou de créance, n° 100 en volg.);

Overwegende dat de vraag wanneer onvoltooide delegatie en wanneer gewoon mandaat bestaat afhangt: 1) van de juiste bepaling der delegatie, 2) van het inzicht der partijen (P.B., V° Délégation ... n° 116; zie nog 123 en 125);

Overwegende dat de eenvoudige aanwijzing, door de schuldenaar, van een persoon die in zijn plaats moet betalen, geen schuldvernieuwing doet ontstaan (artikel 1277, 1° lid B.W.) en evenmin delegatie is, maar mandaat;

Overwegende dat de gefailleerden hier blijkbaar eenvoudig opdracht aan hun schuldenaar Vandenberghe hebben gegeven om, voor en namens hen, aan de vennootschappen Lefere te betalen, zonder dat Vandenberghe zich persoonlijk jegens de vennootschappen verbond en zonder dat de vennootschappen Lefevere enige delegatie-overeenkomst hebben gesloten;

dat de zozegde delegatie hier dienvolgens een gewoon mandaat was, dit is de gefailleerde wijst eenvoudig een derde aan die voor hem zal betalen en wel ter zake met gelden die aan de gefailleerde tegoed komen, hetgeen gelijkstaat met een lastgeving (De Page, T. III, n° 610; Kluyskens, De Verbintenissen, 5° druk, n° 201, N.B.; Hof Luik, 5 april 1879, Pas. 1879, 2, 237; Hof Gent, 4 dec. 1886, Pas. 1887, 2, 68; A.P.R., Delegatie-overeenkomst, n° 64; Hrb. Kortrijk, 2 april 1955, R.W. 1955-56, 1152);

Overwegende dat de betaling door een derde gedaan in naam en voor rekening van de schuldenaar in de regel geacht wordt te gebeuren met de gelden van deze laatste (R.P.D.B., V° Obligations, n° 1129);

dat hier bij de partijen blijkbaar nooit enige bedoeling heeft voorgezet om een delegatie-overeenkomst te sluiten maar dat de Hellebuycks, in plaats van de gelden van Vandenberghe in eigen handen te nemen (hoewel deze tot hun vermogen konden gerekend worden) gewoonweg Vandenberghe als hun solvens jegens de vennootschappen Lefevere hebben aangeduid (cfr. Aarlen, 29 jan. 1953, Revue Faillites, 19° jaar, pag. 208; het giro-order door de gefailleerde gegeven aan een depositaris van fondsen ten voordele van een schuldeiser staat gelijk met een betaling in speciën; Hrb. Kortrijk, 2 april 1955, R.W. 1955-56, 1152);

Overwegende dat de curator die weliswaar bewijst dat de handeling binnen de verdachte periode geschiedde, hier de delegatie niet bewijst;

dat de Hellebuycks ten slotte in speciën hebben betaald zodat de eis van de curator ongegrond is;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend, Ontzegt aan de curator zijn vordering, kosten ten zijnen laste;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE BERCHEM

5 maart 1963.

Rechter : M. Van Alsenoy.

Advokaten : Mrs. Van den Berghe en Van Baarle.

Arbidsongeval op de weg naar en van het werk. — Het verlies van het evenwicht door de fietser houdt verband met het onafscheidelijk aan de weg verbonden risico.

Het aan de normale weg onafscheidelijk verbonden risico is ieder risico, dat enig verband houdt met de noodzakelijkheid, waarin de arbeider zich bevindt om zich te verplaatsen op de weg naar en van het werk; alle gebruikelijke vervoermiddelen van arbeiders, zoals fietsen, bromfietsen, autobussen, treinen enz. worden als normale vervoermiddelen aanvaard.

Het aan sommige vervoermiddelen verbonden eigen risico — zoals het verliezen van het evenwicht bij het gebruiken van een fiets — houdt eveneens verband met het aan de weg onafscheidelijk verbonden risico.

Smulders t./ N.V. Bell Telephone Manuf. & Co.

Aangezien de eis er toe strekt: verweerster zich te horen veroordelen om aan aanlegger te betalen, wegens vergoeding arbidsongeval, de som van 2469 F te vermeerderen met de gerechtelijke intresten en de gedingkosten;

Overwegende dat verweerster pleit dat het niet beezen is dat er een ongeval is geschied;

Overwegende dat eiser aanbiedt met getuigen de hiernavermelde feiten te bewijzen die betrekking hebben op het ongeval;

Overwegende dat verweerster pleit dat zelfs indien er een ongeval heeft plaats gehad, eiser moet bewijzen dat het te wijten is aan een risico onafhankelijk verbonden aan de weg;

Overwegende dat verweerster beweert dat het ongeval te wijten is aan het onklaar komen van de fiets van eiser en dus vreemd is aan het aan de normale weg onafscheidelijk verbonden risico;

Overwegende dat de wetgever, het aan de normale weg onafscheidelijk verbonden risico verklaart als zijnde: ieder risico, dat enig verband houdt met de noodzakelijkheid, waarin de arbeider zich bevindt zich te verplaatsen om zich naar zijn werk te begeven of omgekeerd;

Overwegende dat de rechtspraak alle gebruikelijke vervoermiddelen van de arbeiders, zoals fietsen, brommers, moto's, autobussen, treinen, enz. als normale vervoermiddelen heeft aanvaard;

Overwegende echter dat sommige vervoermiddelen, zoals de fiets, een eigen risico verwekken doordat de fietser zich in evenwicht moet voortbewegen op twee wielen;

Overwegende dat er zelfs voor de ervaren fietser een risico bestaat dat hij zijn evenwicht verliest, omdat hij van de pedalen afschampt, of een onhandige beweging maakt in het verkeer, of omdat er iets aan zijn fiets onklaar geraakt;

Overwegende dat dit verlies van het evenwicht van de fietser verband houdt met het onafscheidelijk aan de weg verbonden risico, wanneer men de fiets als vervoermiddel aanvaardt;

Overwegende dat de hiernavermelde feiten, die verweerder vraagt te bewijzen, in dit opzicht terzake dienend zijn;

POLITIËRECHTER TE VILVOORDE

14 december 1962.

Rechter : M. Van Snick.

Advocaten : Mrs. De Greef en De Winter.

Dronkenschap. — Verval van het recht tot het besturen van een voertuig. — Onderrichtingen aan het O.M. om de minimum duurtijd van het verval op drie maanden vast te stellen.

Met het door het O.M. ingeroepen motief, dat op grond van ontvangen onderrichtingen een verval van het recht tot het besturen van een voertuig voor de duur van tenminste drie maanden moet uitgesproken worden, kan de rechter geen rekening houden. Het behoort niet aan de rechterlijke macht een door de wetgever voorzien minimum van acht dagen op drie maanden te brengen.

O.M. en Casteels t/ Vandoren.

Aangezien ter zitting is gebleken dat de stilstaande vrachtwagen gedeeltelijk op het fietspad stond;

Aangezien Casteels bijgevolg zeker aan beklagde genoeg ruimte liet om te kruisen en het ongeval enkel te wijten is aan het feit dat beklagde niet genoegzaam de rechterkant van de rijbaan hield;

Aangezien eveneens het feit van dronkenschap ten laste van beklagde bewezen is daar het alcoholgehalte van het bloed 2,08 gram per liter bedroeg;

Aangezien deze feiten de misdrijven uitmaken voorzien bij artikel 12/1 van het kon. besluit van 8 april 1954 en artikel 2-4 van de wet van 1 augustus 1899 gewijzigd door de wet van 15 april 1958;

Aangezien het Openbaar Ministerie een ontzetting uit het recht van een voertuig te besturen vordert van minimum drie maanden;

Aangezien het Openbaar Ministerie onderrichtingen inroept, dat een ontzetting van minder dan drie maanden niet kan geduld worden;

Aangezien artikel 2/4 van de wet van 1 augustus 1899 gewijzigd door de wet van 15 april 1958 een facultatieve ontzetting voorziet van minimum 8 dagen en maximum twee jaar;

Aangezien het niet aan de rechterlijke macht behoort het minimum door de wetgever voorzien op drie maanden te brengen;

Aangezien in casu beklagde, 62 jaar oud, nog een volledig blanco strafregister heeft, en slechts lichte uiterlijke tekenen van dronkenschap vertoonde, zodat het klinisch onderzoek gewag maakt van een « twijfelachtig geval van dronkenschap »;

Aangezien de feiten bewezen zijn;

Om deze redenen,

Krachtens de hogerbedoelde artikelen en de artikelen 38, 40, 41, 44, 45, 58 en 7 van het Wetboek van Strafrecht, de artikelen 66, 137, 138, 139, 140, 152, 161, 162 en 163 van het Wetboek van Strafvordering, het artikel 2 van de wet van 1 augustus 1899, gewijzigd door deze van 15 april 1958; 1382 van het burgerlijk Wetboek; 4 van de Wet van 17 april 1878, en de artikelen 11, 21, 31 tot 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935, waarvan de bepalingen worden aangeduid door de heer Voorzitter;

Veroordeelt beklagde op tegenspraak : a) tot een geldboete van 20 frank gebracht op 400 frank; b) tot een geldboete van 100 frank, gebracht op 2.000 frank,

bij toepassing van artikel 1 van de wet van 5 maart 1952 betreffende de opdecimen;

Zegt dat bij gebreke van betaling binnen de wettelijke termijn, de geldboete van 20 frank zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van 3 dagen; deze van 100 frank door een gevangenisstraf van 15 dagen;

Verklaart beklagde alsnog vervallen, voor feit b), gedurende een termijn van 15 dagen, van het recht alle motorvoertuigen te besturen;

Zegt dat beklagde zich zal dienen te gedragen naar luid van art. 2.14 van de Wet van 15 april 1958;

Verwijst beklagde tot de kosten van het geding.

En rechtsprekende over de eis van de burgerlijke partij Casteels;

Aangezien de eis ontvankelijk is en gegrond als hierna bepaald :

Aangezien 6 dagen voor wachttijd en herstellingstijd voldoende blijken;

Veroordeelt beklagde Vandoren te betalen aan de burgerlijke partij Casteels ten titel van schadevergoeding de som van 11.092 frank (10.192 plus 6 dagen aan 150 F); vermeerderd met de gerechtelijke intresten en de kosten.

ORDE DER GENEESHEREN

Nederlandstalige Gemengde Raad van Beroep

7 december 1962

Voorzitter : Raadsheer Beeckmans de Westmeerbeek

Leden : Raadsheren Sury en Stocquart,

assessoren en Drs. Dochy, Jammaers en Heremans.

Advocaat : Mr. J. Mertens de Wilmars.

Tuchtmaatregel dient wettelijk voorzien. — Geen strafverzwaring in tuchtzaken op enkel beroep van gestrafte. — Bedienen van verscheidene kabinetten. — Voortdurend feit.

1. *Is onwettig elke tuchtmaatregel die niet voorzien is in artikel 13 van de wet van 25 juli 1938 op de Orde der Geneesheren.*

2. *Ook in tuchtzaken geldt de regel dat op het enkel beroep van de veroordeelde nooit strafverzwaring kan volgen. Waar de in eerste aanleg uitgesproken tuchtmaatregel niet wettelijk voorzien was is het, op het enkel beroep van de geneesheer, niet mogelijk een nieuwe tuchtmaatregel in graad van beroep op te leggen.*

3. *Het bedienen van verscheidene kabinetten en de weigering om hun aantal te beperken is een voortdurend feit. T.o.v. zodanige feiten geldt de regel van het strafrecht dat een voortdurend feit slechts het voorwerp kan uitmaken van één vervolging of bestraffing en slechts een einde neemt, hetzij door het ophouden van die toestand, hetzij doordat er definitief uitspraak over is gedaan.*

Dokter X...

De Nederlandstalige Gemengde Raad van beroep van de Orde der Geneesheren heeft volgende beslissing gegeven inzake Dr. X...

Gezien het arrest van Cassatie de dato 19 september 1955 aan appellant Dr. X... betekend dd. 18 juli 1962, en de beslissing van de Provinciale Raad van de Orde

der Geneesheren dd. 31 maart 1954 getroffen en op 3 april 1954 aan appelllant betekend;

Gezien het arrest van Cassatie dd. 11 maart 1957 en de betekening aan appelllant op 19 april 1962 alsmede de beslissing van de Provinciale Raad van de Orde der Geneesheren van 16 januari 1956 aan appelllant betekend op dezelfde datum;

Overwegende dat de beide zaken verknocht zijn en derhalve dienen samengevoegd.

I. Wat de beslissing van 31 maart 1954 betreft :

Overwegende dat appelllant vóór de Provinciale Raad opgeroepen werd ten einde zijn middelen van verweer voor te dragen inzake « het bedienen van meerdere kabinetten zonder zulks te hebben aangevraagd of hiervoor de toelating te hebben bekomen en zijn weigering dit aantal te beperken »;

Overwegende dat de bestreden beslissing gesteund is op het feit dat Dr. X... « weigert zich te voegen naar wat de Provinciale Raad oordeelt als vereist om de specialiteit van radioloog degelijk uit te oefenen, naar welk het beperken van het aantal kabinetten daar waar de Dr. X... toegeeft er thans ... te bedienen ».

Overwegende dat appelllant terecht doet opmerken dat de toegepaste tuchtstraf, namelijk de intrekking van het attest van specialist radioloog, niet voorzien wordt in artikel 13 van de Wet van 25 juli 1938; dat bedoelde tuchtmaatregel, derhalve onwettelijk is.

Overwegende dat gelet op het enkel beroep van Dr. X... en waar de toegepaste tuchtstraf onwettelijk was het thans niet mogelijk is een nieuwe tuchtmaatregel aan appelllant op te leggen.

2. Wat de beslissing van 16 januari 1956 betreft :

Overwegende dat appelllant vóór de Provinciale Raad opgeroepen werd ten einde zijn middelen van verweer voor te dragen in zake « het voortdurend bedienen van verschillende kabinetten zonder hiervoor voorafgaandelijk een toestemming van de Raad te hebben bekomen ».

Overwegende dat de bestreden beslissing een sanctie van twee maanden schorsing aan appelllant oplegde om reden dat « Dr. X... door zijn oneerbiedige houding tegenover de Raad, door de weigering zich neer te leggen bij een beslissing door de Raad genomen, door het blijven bedienen van meerdere kabinetten, namelijk meer dan twee, het nemen van een gevoelige tuchtmaatregel heeft noodzakelijk gemaakt ».

Overwegende dat in zover bedoelde beslissing de oneerbiedige houding van appelllant tegenover de Raad wilde bestraffen er geen aanleiding tot beteugeling bestond; dat inderdaad, waar appelllant verkoos de definitieve uitspraak over de eerste tuchtactie af te wachten vooraleer een beslissing te nemen aangaande het aantal van zijn kabinetten, hij slechts gebruik maakte van zijn recht van verdediging;

Overwegende dat het bedienen van meerdere kabinetten en/of de weigering hun aantal te beperken een voortdurend feit uitmaakt dat slechts een einde neemt hetzij door het ophouden van die toestand, hetzij doordat er definitieve uitspraak over gemaakt is; dat uit de hierboven vermelde bescheiden blijkt dat de Provinciale Raad in zijn beslissingen van 31 maart 1954 en 16 jan. 1956 een en hetzelfde voortdurend feit heeft willen beteugelen, namelijk het bedienen door appelllant van meerdere kabinetten en/of zijn weigering deze tot twee te beperken.

Overwegende dat vaststaat dat appelllant, zowel vóór als na de beslissing van 31 maart 1954 en op heden nog,

meer dan twee kabinetten is blijven bedienen; dat waar geen definitieve beslissing in de eerste tuchtactie getroffen was op 16 januari 1956 datum van de thans bestreden beslissing de Provinciale Raad onbevoegd was om een tweede maal hetzelfde voortdurende feit te beteugelen.

Om deze redenen,

De gemengde raad van beroep,

Gezien artikelen 4, 10, 11, 13, 14, 15 en 16 van de Wet van 25 juli 1938;

Gezien artikelen 25, 26, 137, 138, 141, 142 van het Koninklijk Besluit van 23 mei 1939 en het Koninklijk Besluit van 11 mei 1960;

Rechtdoende op tegenspraak na de zaken te hebben samengevoegd ontvangt de beroepen

1. Op het beroep tegen de beslissing dd. 31 maart 1954,

Verklaart zich bevoegd.

Doet de bestreden beslissing te niet.

Zegt dat er geen aanleiding bestaat om zich over de toepassing van een tuchtstraf uit te spreken.

Laat de kosten ten laste van de Orde der Geneesheren.

2. Op het beroep tegen de beslissing dd. 16 januari 1956.

Doet de bestreden beslissing te niet.

Wijzigende,

Zegt dat er geen aanleiding bestond een tuchtstraf aan appelllant op te leggen wegens beweerde oneerbiedige houding tegenover de Raad.

Zegt voor recht dat de Raad van Orde voor het overige onbevoegd was om een tuchtstraf uit te spreken.

Legt al de kosten ten laste van de Orde der Geneesheren.

NOOT. — De hierbovenvermelde uitspraak van de Gemengde Raad van Beroep van de Orde der Geneesheren verdient aandacht omdat zij verscheidene regelen van het strafrecht en van de strafrechtelijke procedure toepasselijk verklaart op de disciplinaire actie.

Twee arresten van het Hof van Cassatie hadden de weg gebaad naar de hier besproken uitspraak.

Een Provinciale Orde van Geneesheren verwijt aan de geneesheer een te groot aantal kabinetten te bedienen. De belanghebbende betwist dit standpunt en de Orde straft hem met intrekking van zijn specialistenattest; een straf die niet verschijnt op de schaal der tuchtstraffen vastgelegd in artikel 13 van de wet op de Orde der geneesheren. Op het beroep van de geneesheer verklaart de Gemengde Raad van Beroep zich onbevoegd omdat de getroffen maatregel geen tuchtstraf is. Het Hof van Cassatie verbreekt deze beslissing met de overweging dat, alhoewel onwettelijk, « de beslissing van de Provinciale Raad een disciplinair karakter vertoonde en derhalve vatbaar was voor hoger beroep » en verwijst de zaak naar de Gemengde Raad anders samengesteld.

Intussen had de Provinciale Raad de betrokken geneesheer opnieuw verzocht zijn aktiviteit te beperken. Ten overstaan van zijn verklaring dat hij eerst de uitslag van de tegen hem hangende disciplinaire actie wenste af te wachten, werd hem bij wijze van tuchtstraf een schorsing van twee maanden opgelegd.

De betrokken geneesheer ging in beroep en betwistte de bevoegdheid van de Raad van Orde om hem wegens één en hetzelfde feit een tweede maal disciplinair ter verantwoording te roepen. De Raad van beroep stelde hem in het ongelijk. Om te beslissen dat de

schorsing geldig getroffen werd liet de Gemengde Raad gelden, dat de feiten die daartoe aanleiding hadden gegeven, alhoewel van dezelfde aard niet dezelfde waren als deze waarvoor de geneesheer reeds vroeger voor de Provinciale Raad terecht had gestaan, daar deze feiten immers dagtekenen van na het ogenblik dat hij een tweede maal werd verzocht met het bedienen van meer dan één kabinet op te houden.

Ook deze uitspraak werd door het Hof van Cassatie verbroken met de overweging dat de beschouwing dat de feiten dagtekenen van na een bepaalde datum niet volstond om de mogelijkheid uit te sluiten en dat de weigering die de geneesheer vóór en na die datum aan de dag zou gelegd hebben, éénzelfde feit uitmaken *vermits een voortdurende weigering één enkele daad kan uitmaken zolang daarover niet definitief uitspraak gedaan werd.*

Het is in het kader van die dubbele verwijzing dat de Gemengde Raad thans uitspraak heeft gedaan.

1. De Gemengde Raad verklaart eerst dat ook op disciplinair gebied de regel van het strafrecht dat het enkel beroep van de beklagde zijn toestand niet mag verzwaren toepassing moet vinden. De uitbreiding van dit beginsel van procesrecht tot het gebied van het disciplinaire recht onderlijnt het belang ervan. Zij toont aan dat dit voorschrift meer is dan een eenvoudige regel van procedure in de zin van het *tantum devolutum quantum appellatum* en dat het aansluit bij de meer fundamentele beginselen waarop de rechten van de verdediging gesteund gaan.

De uitspraak van de Raad van Beroep ligt in dit opzicht volkomen in de lijn van de rechtspraak van de Raad van State waar deze een voortdurende neiging vertoont om de tuchtingsakte te juridictionaliseren (R.S. nr. 4163/1955, nr. 6955/1959, nr. 7212/1959).

De Gemengde Raad van Beroep heeft niet gearzeld op konsekwente wijze de gevolgen van het door haar onderkend beginsel te aanvaarden. Men moet er zich echter voor hoeden om aan de uitspraak van de Raad een draagwijdte te geven die hij niet heeft.

De omstandigheid dat de disciplinaire overheid van eerste aanleg een onwettelijke straf uitspreekt heeft niet *per se* voor gevolg elke bestraffing in beroep onmogelijk te maken. Doorslaggevend was *in casu* de omstandigheid dat de Provinciale Raad een *niet bestaande* straf had uitgesproken en het is die vorm van onwettelijkheid die de Gemengde Raad er toe heeft gebracht om vast te stellen dat hij geen straf kon uitspreken zonder de toestand van appellante te verzwaren.

2. Ook de regelen van het strafrecht met betrekking tot het onderscheid tussen voortdurende en ogenblikkelijke vergrijpen werden door de Gemengde Raad toepasselijk verklaard op disciplinair gebied. In dit opzicht bevatte het arrest van het Hof van Cassatie van 11 maart 1957 reeds een duidelijke wenk, vermits het Hof om de cassatie te verantwoorden had overwogen dat « een voortdurende weigering één enkele daad kan uitmaken zolang daarover niet definitief uitspraak werd gedaan » (Pas. 57.I.820).

3. Zoals men zal merken is de Gemengde Raad van beroep niet aan de grond van de zaak toegekomen, die nochtans enkele ernstige twistvragen deed rijzen.

Gelet op de omstandigheid dat de Gemengde Raad geen gelegenheid had om zich er over uit te spreken moge het volstaan ze te vermelden.

a) Het staat buiten betwisting dat de Raden van Orde die wettelijk gelast zijn om de regeling van de geneeskundige plichtenleer, de eer, de kiesheid en de waardigheid in de uitoefening van het beroep van geneesheer te handhaven, bevoegd zijn om na te gaan of een geneesheer wegens het aantal kabinetten dat hij

zou bedienen in feite de geneeskunde niet op een onbehoorlijke wijze beoefent. De twistvraag is of de Raden van Orde bevoegdheid bezitten om *a priori* en op algemene wijze het aantal kabinetten te bepalen of te beperken die een geneesheer mag bedienen. Het stellen van een in dit opzicht algemeen geldende regel of verbod, schijnt buiten de bevoegdheid van de disciplinaire overheid te liggen omdat zij geen rekening houdt met de verschillende omstandigheden in dewelke, naargelang hun praktijk, de geneesheren hun beroep uitoefenen. Het geen juist kan zijn voor een chirurg kan minder juist zijn voor een radioloog en helemaal onjuist voor een kinderarts, zodat men eerder geneigd is om te aanvaarden dat de Raden van Orde er toe verplicht zijn in elk bijzonder geval tot een appreciatie in concreto over te gaan.

b) Een tweede twistpunt heeft betrekking op de omschrijving van het begrip dokterskabinet.

Het is zeer de vraag of het juist is de uitoefening door een geneesheer van zijn praktijk in verschillende instellingen zoals klinieken, polyklinieken, gasthuizen, kinderheilen, waar hij op regelmatige tijdstippen consult houdt, gelijk te stellen met de uitoefening van zijn beroep in verscheidene kabinetten.

Een moderne en accurate beoefening van de geneeskunde heeft voor gevolg dat het bezoek ten huize meer en meer, in de mate van het mogelijke, vervangen wordt, zowel in de fase van de diagnose als in de fase van de verzorging, door behandeling in instellingen. Men kan zich afvragen of het zich begeven naar die instellingen niet, heden ten dage, de wijze is waarop de geneesheer naar de patiënt gaat, zoals hij dit destijds hoofdzakelijk deed door het bezoek ten huize. Als het antwoord op die vraag bevestigend is, dan zou men geneigd zijn om te aanvaarden dat deze vorm van beoefening van de geneeskunde verre van in strijd met de geest van het beroep te zijn, veeleer voorkomt als de aan de tijd aangepaste vormen van de regel dat de geneesheer eerder naar de zieke gaat dan wel omgekeerd.

J.M.W.

BOEKBESPREKING

R. Blanpain. — *De syndikale vrijheid in België.* — Antwerpen, Standaard-Boekhandel, 1963, 94 blz.

Prof. R. Blanpain, uitmuntend kenner van het Belgisch sociaal recht, die een paar jaar geleden de titel behaalde van geaggregeerde van het hoger onderwijs met zijn voortreffelijk proefschrift over « De collectieve arbeidsovereenkomst », heeft zopas een uiterst interessant boek gepubliceerd over het vraagstuk der syndikale vrijheid in ons land. Dit onderwerp is voor vele middens van de allergrootste actualiteit; doch, al wordt er veel over gepraat en geschreven, toch zijn de ideeën daaromtrent bij velen zeer onzeker. Het was dan ook een uitstekende gedachte aan de syndikale vrijheid een monografie te wijden waarin op eenvoudige, duidelijke en wetenschappelijk volkomen verantwoorde wijze, al het essentiële wordt samengevat.

Dit doel heeft Prof. Blanpain volkomen met zijn boekje bereikt.

Het eerste gedeelte is een historische uiteenzetting van de verovering der syndikale vrijheid. De Franse omwenteling bracht ons de vrijheid van arbeid en nijverheid en meerdere wetteksten uit de revolutionaire periode beschermden deze nieuwe vrijheid. Deze teksten werden allen gesynthetiseerd in het Straf-

wetboek van 1810, dat ten opzichte van de werknemers elk collectief optreden beteugelde. Wanneer de Belgische Grondwet in haar artikel 20 de vrijheid van vereniging proclameerde, werden toch de samenspanningsdelicten van de werknemers niet met deze bepaling in strijd geacht. Het nieuwe Strafwetboek van 1867 voerde het berucht artikel 310 in, waardoor wel het samenspanningsdelict werd afgeschaft, doch dat op zo eenzijdige wijze werd toegepast dat het gedurende vele jaren een der doeleinden was van de arbeidersbeweging de afschaffing van dit artikel te bekomen. Na de wet van 31 maart 1898 op de beroepsverenigingen kwam dan eindelijk na de eerste wereldoorlog de wet van 24 mei 1921, die eindelijk de vrijheid van vereniging in het algemeen en de vrijheid van vakvereniging in het bijzonder beschermde.

De auteur schetst het ontstaan van deze wet en geeft een overzicht van haar betekenis. Hij brengt ook haar bepalingen in verband met de laatste evolutie van de sociale wetgeving. Verder vinden wij dan een bondig overzicht van de internationale wetgeving betreffende de syndikale vrijheid.

De regeling, zoals zij thans bestaat, stelt echter nog zeer talrijke problemen en schrijver onderzoekt dan achtereenvolgens de twee facetten van deze vrijheid op individueel plan, namelijk de vrijheid deel uit te maken van een vakorganisatie en deze er geen deel van uit te maken.

Beide rechten zijn beschermd en onder juridische controle gesteld. Zoals te verwachten was bespreekt prof. Blanpain uitvoerig de bevoegdheden van de vakorganisatie ten aanzien van haar leden, wat betreft het nemen van bindende beslissingen en het treffen van tuchtmaatregelen. Verder onderzoekt hij ook de bescherming tegen feitelijkheden, geweldsdaeden of bedreigingen, alsook de moeilijkheden welke zich bij de werkgelegenheid in verband met het lidmaatschap van syndikaten voordoen. Volgens hetzelfde plan wordt dan nagegaan op welke wijze wettelijke bescherming verleend wordt tegenover de weigering zich bij een vakorganisatie aan te sluiten.

De beknopte tekst van het boek staat vol herinneringen aan betwistingen, incidenten en heftige bewegingen die verband houden met de ontwikkeling van het syndikaal recht. De auteur beperkt zich niet tot ons land, doch deelt ons allerlei bijzonderheden mede in verband met dezelfde vraagstukken die zich in het buitenland gesteld hebben.

Het boek bevat een rijke keuze van verzendingen naar internationale literatuur en documentatie op dit gebied.

Prof. Blanpain trekt dan uit zijn uiteenzetting een aantal besluiten en hij wijst er op hoe de Belgische vakorganisaties, die genieten van een totale onafhankelijkheid ten aanzien van de Staat, meer en meer geroepen worden om mede te werken aan de sociale en economische uitbouw van het land. De bevoegdheid van de vakorganisatie ten aanzien van haar leden is nog aan tal van beperkingen onderworpen, doch niettegenstaande deze beperkingen en de mogelijkheid van juridisch toezicht, spreekt inzake tuchtmaatregelen de vakorganisatie het laatste woord.

Eindelijk wijst Prof. Blanpain op de duidelijke strekking die in de Belgische vakbeweging bestaat om de niet aangesloten werknemers te verplichten deel te nemen aan de syndikale actie. Ook stipt hij aan dat de wet van 24 mei 1921 de syndikale vrijheid niet op doeltreffende wijze beschermt, daar de aantastingen om strafbaar te zijn moeten geschied zijn met kwaadwilligheid. Deze laatste is nu uiterst moeilijk te bewijzen en de auteur vraagt zich af of deze omstan-

digheid ook niet van aard zal zijn er toe bij te dragen het verplicht syndikalisme te doen opleggen.

Een substantiële bibliografie besluit dit boek dat in brede kring met de grootste belangstelling zal gelezen worden.

René Victor.

Dr. Jur. R. Eeckloo. — Het recht van voorkoop. —
Uitgave van de Belgische Boerenbond, 1963. 40 blz.

Het recht van voorkoop, dat ingesteld werd door de wet van 1 februari 1963 en waarover onze medewerker Notaris Celis in het tegenwoordig nummer van het Rechtskundig Weekblad een belangrijk artikel schreef, maakt ook het voorwerp uit van een studie gepubliceerd door de Belgische Boerenbond, waarin de tekst van de wet afgedrukt is met een uitvoerig commentaar.

Deze wet heeft inderdaad een uiterst groot belang voor de landbouwers en huurders van landeigendommen.

Het uitvoerig commentaar van Dr. Eeckloo heeft betrekking op het toepassingsgebied van de wet, de verkoop uit de hand, de openbare verkoop, enkele bijzondere gevallen, de sancties, de uitzonderingen, de afstand van het recht van voorkoop, de verplichting tot eigen gebruik en de bevoegdheids- en procedure-regeling. De auteur heeft zich, voor de toelichtingen die hij verstrekt, hoofdzakelijk gesteund op de voorbereidende werken van de wet.

Het is de bedoeling geweest van de schrijver op simpele en klare wijze een overzicht te geven van de bepalingen der wet van 1 februari 1963 ten behoeve van al diegenen die er beroep kunnen op doen of die verplicht zijn deze nieuwe wetgeving toe te passen. De auteur verwaarloost dan ook elk kritisch commentaar op de wet en hij laat ook na haar waarde te beoordelen of te wijzen op eventuele leemten die er zich nog zouden in voordoen.

Voor de praktijk zal deze brochure grote diensten bewijzen.

MEDEDELINGEN

**Vrije Universiteit te Brussel.
Vlaamse Afdeling van de licentie in de
verzekeringen.**

1) De licentie in de verzekeringen was tot 1961-1962 ingeschreven op het programma van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid samen met de licentie in het verzekeringsrecht.

Voortaan echter zal de licentie in de verzekeringen voorzien worden op het programma van de Faculteit der Sociale, Politieke en Economische Wetenschappen.

De reden hiertoe is dat ook niet-juristen tot deze licentie toegelaten worden.

2) Naast het licentiaatsdiploma mag de Faculteit der Sociale, Politieke en Economische Wetenschappen eveneens een «getuigschrift voor de verzekeringen» toekennen aan bepaalde categorieën studenten o.a. aan de licentiaten in de handelswetenschappen van het hoger technisch onderwijs.

Licentie in verzekeringen

Eerste proef

(1) Boekhouding	15 u.
(2) Oefeningen over boekhouding	5 u.
(3) Beginselen van burgerlijk recht	60 u.

- (4) Theorie der verzekeringen en der interesten 60 u.
 (4) Oefeningen over de theorie der verzekeringen
 en der interesten 30 u.
 (6) Algemene statistiek, beginselen van de waar-
 schijnlijkheidsrekening inbegrepen 60 u.
 (7) Oefeningen over statistiek 60 u.
 290 u.

Tweede proef

- (8) Verzekeringsrecht 45 u.
 (9) Administratieve reglementering van de ver-
 zekeringen 15 u.
 (10) Sociale verzekeringen en mutualiteiten 30 u.
 (11) Economische en financiële aspecten van de
 verzekeringen 30 u.
 (12) Inrichting en beheer der verzekeringsonder-
 nemingen 30 u.
 (13) Verzekerings- (levensverzekering niet inbe-
 grepen) en herverzekeringstechniek 30 u.
 (14) Facultatieve cursus: gemene averij en zee-
 verzekeringen 20 u.
 200 u.

3) Deze licentie biedt specialisatiemogelijkheden voor houders van een universitair diploma, in de eerste plaats voor handelsingenieurs en licentiaten in economische wetenschappen, maar ook voor ingenieurs, licentiaten in fysica en wiskunde.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad, jrg. 1963 - n° 11 :

E. P. M. W. Domsdorf, Gemeenschappelijke ondernemingen in de zin van het Euratom-Verdrag. — A. P. Funke, Losse notities inzake het Cassatie-Ontwerp en de civiele rekestprocedure. — A. J. Verstegen, Gratie en inkeer. — M. G. Levensbach, Het komende congres van de internationale vereniging voor arbeidskracht en recht der sociale zekerheid. — A. Van Vuure, Berchting van verkeersovertreders. — J. C. S. Warendorf, F. I. L. « Om baat ».

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1963 - n° 4759 :

W. G. van Ravels, Vervreemding van vruchtgebruik en vervanging van inkomsten (II). — W. Hoevers, Enige opmerkingen over deelgenootschap.

Journal des Tribunaux, jrg. 1963 - n° 4397 :

Ed. Bour., Le nouveau régime fiscal des indemnités allouées en cas d'accident. — E. Faider, La loi du 10 février 1958, modifiant les articles 331, 331bis du Code civil. La légitimation des enfants adultérins.

Jurisprudence du Port d'Anvers, jrg. 1963 - n° 3-4 :

Abordage. — Affrètement fluvial. — Affrètement maritime. — Commissionnaire-Expéditeur. — Concurrency illicite. — Louage de Choses (Contrat de Louage de Services et d'Ouvrage (Contrat de)). — Obligations conventionnelles (en général). — Procédure. — Responsabilité. — Vente (Contrat de).

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1963 - n° 2480.

Ed. Bouttiau, Le permis de lotir dans la loi du 29 mars 1962 organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme.

Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat, jrg. 1963 - n° 20580 à 20598 :

Enregistrement. — Testament. — Legs. — Vente d'immeubles. — Donation. — Usufruit. — Taxe de transmission. — Taxe de facture sur les contrats d'entreprise. — Timbre. — Taxes assimilées au timbre.

Recueil Dalloz (Parijs), jrg. 1963 - n° 11 :

G. Peiser, La dissolution par décret des associations et groupements politiques français (Loi du 10 janvier 1936).

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"